

چاره ای بیاید ششم

ضمیمه خبری نشریه تخصصی سازمان بهزیستی کشور

Welfare Organization of Tehran Province

ویژه نامه مناسب سازی برای معلولان / مهر ۱۳۸۸

اول خانه، بعد همسایه

در قانون جامع حمایت از حقوق معلولان وظیفه سنگینی بر عهده سازمان بهزیستی نهاده شده است، سازمانی که متولی حقوق بسیاری از معلولان، توانخواهان و نیازمندان است. در این قانون نظارت بر عملکرد سازمان‌ها به منظور اجرای دستورالعمل مناسب سازی مورد تأکید قرار گرفته و سازمان بهزیستی موظف است بر روند مناسب سازی و رسیدن به یک استاندارد لازم نظارت داشته باشد. تبصره سه ماده دو قانون جامع حمایت از حقوق معلولان اشاره می‌دارد که در «سازمان بهزیستی کشور مجاز است برای مناسب سازی ساختمان‌ها، اماکن دولتی و عمومی دستگاه‌های مذکور در ماده فوق، نظارت و گزارش اقدامات آنها را درخواست نماید.»

ضعف در مناسب سازی و عدم اجرای قوانین موجود، معلولان کشور را با مشکلات بسیاری مواجه کرده و متأسفانه اقدام جدی در این زمینه صورت نگرفته است. وجود این مشکلات، اجرای قانون جامع حمایت از حقوق معلولان را ضروری می‌کند، هر چند که روند فعلی به کندی صورت می‌گیرد و هرگز رضایت بخش نیست. نباید از یاد برد که تا قبل از اجرای قانون فعلی و ورود بهزیستی به بحث مناسب‌سازی، نه تنها نشانه‌ای از اجرای قانون در ساخت و سازها و معابر مشاهده نمی‌شد، حتی ادبیات این حوزه نیز برای بسیاری از مهندسان و مسوولان ناشناخته بود. بهزیستی استان تهران به عنوان ناظر بر اجرای مناسب‌سازی، در محدوده جغرافیایی استان تهران قبل از انجام پیگیری‌های برون سازمانی باید نسبت به اصلاح ساختمان مراکز و مجتمع‌های تحت پوشش، اهتمام ویژه‌ای می‌داشت. نظارت بر اجرای قانون، نیازمند رعایت آن توسط ناظر است و از سوی دیگر سازمان بهزیستی به عنوان متولی امور معلولان و توانخواهان، اولین سازمانی است که معلولان، بیشترین ارتباط را با آن دارند و اقدام برای مناسب سازی مراکز می‌باید از سالیان پیش، جزو اولویت‌های سازمان قرار می‌گرفت.

بهزیستی استان تهران، برای اجرای گسترده مناسب سازی در سطح کشور نهادینه کردن آن معتقد است که شروع این فرایند باید از خود سازمان باشد تا بهانه‌ای برای قانون‌گریزی دیگران وجود نداشته باشد. به همین منظور بیش از ۹۵ درصد مراکز بهزیستی استان برای تسهیل در رفت و آمد معلولان مناسب سازی شده است و تا پایان سال جاری نیز این روند به اتمام می‌رسد. با تشکیل کمیته مناسب سازی و اقدامات مؤثری که در دستگاه‌هایی نظیر استانداری و شهرداری تهران روی داد، آینده خوب و روشنی پیش روی اجرای مناسب سازی در سطح استان تهران است.

امید است که با این حرکت، توجه به حقوق تمامی اقلیت‌ها و اجرای قوانین مربوطه به آن‌ها در کشور نهادینه شود.

ان شاء الله

ظاهر رستمی

مدیر کل سازمان بهزیستی استان تهران

شهری برای همه

سید ناصر نوربخش

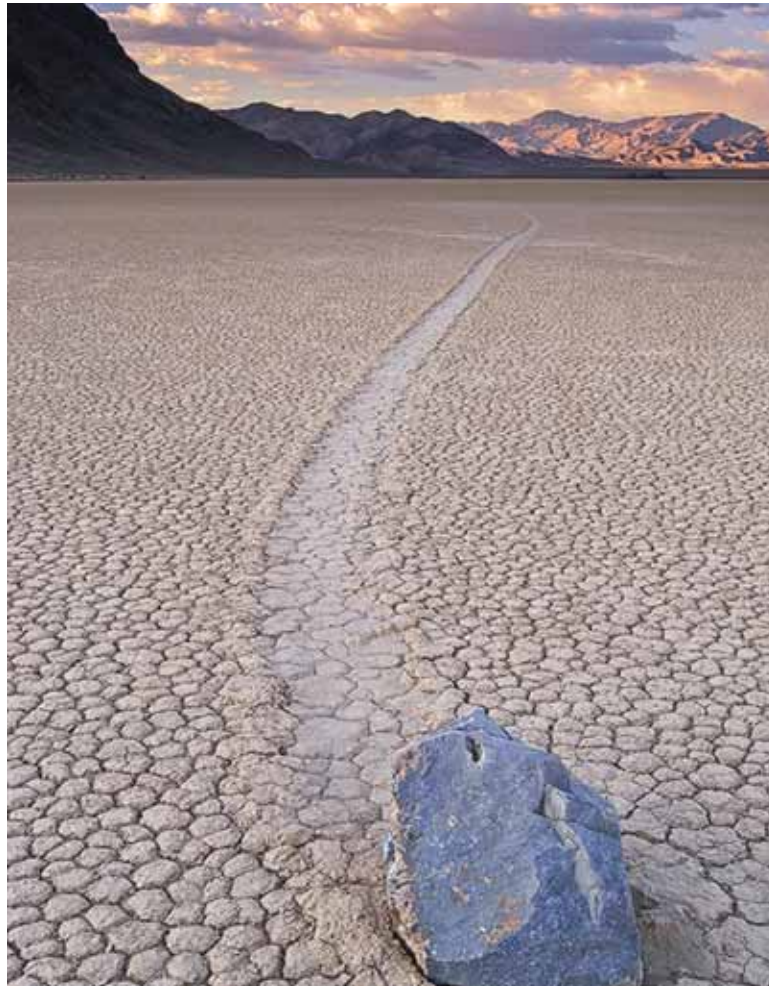
کرده‌اند، این اصل یکی از راهکارهای ارتقا کیفیت زندگی، برای تمامی افراد جامعه، به ویژه افراد دارای معلولیت است. تمامی اعضای جامعه باید بتوانند، آزادانه و بدون احساس خطر، در محیط پیرامون خود شامل ساختمان‌ها، معابر و اماکن عمومی تردد کنند و از کلیه حقوق اجتماعی خود نیز برخوردار باشند.

مناسب‌سازی با برابر سازی فرصت‌ها برای افراد کم‌توان و معلول، امکان توانمندسازی، حضور و مشارکت آنها را در فعالیتهای مختلف اجتماعی میسر می‌کند. دستیابی معلول به استقلال نسبی و امکان مشارکت بیشتر در فعالیتهای اجتماعی، ایجاد فرصت‌های مناسب و وقت بیشتر برای اعضای خانواده به منظور پرداختن به سایر نیازهای فرد معلول، همراه با بهره‌مندی معلولان از تجهیزات و تسهیلات مورد نیاز در جامعه، از جمله اهداف مناسب سازی عنوان می‌شود.

در قالب مناسب‌سازی، از طراحان و مجریان تمامی پروژه‌ها و کالاها خواسته می‌شود، که شرایط معلولان را لحاظ کنند، تا آنها نیز همانند افراد عادی به آسانی از تولیدات بهره‌مند شوند، براین اساس تمامی جوامع نسبت به همه شهروندان خود با هر وضعیت و شرایطی که دارند، تعهد خواهند داشت تا در زمینه‌های مختلف آموزشی، بهداشتی، ارتباطات، مسکن، زندگی مدنی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، امکان برقراری فرصت‌های مساوی را برای همه فراهم کنند. در این صورت جمع زیادی از افراد جامعه فراموش نخواهند شد و نگاه جامعه به افرادی که ممکن است به هر دلیلی، همچون دیگران نباشند، یکسان و بدون تبعیض خواهد بود. توجه به این نکته ضروری است که اگرچه کارکرد و فعالیت شخص معلول به علت وجود تفاوت‌هایی با افراد عادی، کاهش می‌یابد اما از آنجا که این وضعیت مربوط به شخص نبوده و در رابطه با محیط زندگی است، با مناسب‌سازی محیط می‌توان به مشارکت و حضور این افراد در جامعه کمک کرد و این رعایت یک حق انسانی است.

مناسب‌سازی، گستره وسیعی را در بر می‌گیرد، از طراحی وسایل کوچک با کاربرد خانگی تا مناسب‌سازی محیط و معابر شهری را شامل می‌شود. وسایلی همانند تلفن، و کامپیوتر باید به گونه‌ای طراحی شوند که یک فرد نابینا و معلول بتواند از آن استفاده کند، برجسته بودن بعضی از قسمت‌های یک تلفن، با هدف مناسب‌سازی و رعایت اصل «طراحی همه مشمول» انجام می‌شود. هرچند که مهمترین مشکل معلولان، وضعیت محیط، معابر و مکان‌های عمومی است. در همین زمینه از طراحان خواسته می‌شود، در تعیین عرض پیاده‌روها، امکان عبور آسان ویلچر را فراهم کنند یا ایستگاه‌های مترو به آسانسور تجهیز شود و علائم خاصی برای راحتی استفاده افراد نابینا فراهم شود. استاندارد مناسب سازی می‌گوید، که پیاده‌روها باید با کف پوش‌های شیاردار، که عمق هر شیار پنج میلی‌متر و فاصله بین دو شیار دو سانتی‌متر، با عرض ۳۰ الی ۴۰ سانتی‌متر در میانه پیاده‌رو به رنگ زرد مناسب سازی شود.

درک و شناخت محدودیت‌های افراد با معلولیت‌های مختلف، برای انجام درست مناسب‌سازی حائز اهمیت است. معلول ویلچری در سطح پایین‌تری از دیگران قرار می‌گیرد (محدودیت ارتفاع) و به علت استفاده از ویلچر

از دولت‌ها می‌خواهند که برای رفع تبعیض و امکان مشارکت معلولان در زندگی اجتماعی، امکان اشتغال و آموزش آنها را فراهم کنند، این در حالی است که تمامی این خواسته‌ها زمانی محقق می‌شود که معابر و اماکن عمومی به گونه‌ای طراحی شوند که معلولان با توجه به شرایط خاص خود، بتوانند به راحتی از این امکانات بهره‌مند شوند و زمینه حضور آنها در اجتماع فراهم شود. تا زمانی که معابر و وسایل حمل و نقل عمومی، برای معلولان مناسب‌سازی

برابری فرصت‌ها و احترام به منزلت افراد معلول، از جمله اهدافی است که این قوانین دنبال می‌کنند. قوانین موجود از مردم و مسوولان سازمان‌ها می‌خواهند که امکان حضور معلول را در جامعه فراهم کنند و آن گونه نباشد که معلولیت، زمینه محرومیت را فراهم کند

نشوند تامین سایر حقوق نیز ممکن نخواهد بود، لذا کارشناسان حوزه توانبخشی و مدافعان حقوق معلولان، مناسب‌سازی را به عنوان مهم‌ترین ماده این قوانین ذکر می‌کنند و از مسوولان می‌خواهند که با رعایت این قانون و الزام به حذف موانع، از مشکلات معلولان در جامعه بکاهند.

مناسب‌سازی؛ آنچه باید دانست

مناسب‌سازی را به عنوان ایجاد محیط‌های بدون مانع و یا تسهیل دسترسی برای همه، تعریف

احترام به منزلت ذاتی، خودمختاری فردی، عدم تبعیض، مشارکت کامل و موثر، احترام به تفاوت‌ها و پذیرش افراد دارای معلولیت، برابری فرصت‌ها، دسترسی و احترام به ظرفیت‌های قابل تحول کودکان دارای معلولیت و احترام به حقوق آنها در جهت حفظ هویت خویش، اصول کلی همان کنوانسیون است، که جمهوری اسلامی ایران نیز، در آذرماه سال گذشته، با مصوبه مجلس شورای اسلامی به آن پیوست. اما این تنها اولین قانون موجود در زمینه حقوق معلولان در کشور نیست، پیش از آن نیز قانون جامع دفاع از حقوق معلولان، در سال ۸۳، به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود.

قوانین مصوب در زمینه حقوق معلولان در سراسر دنیا، عمده‌ترین اصلی را که مورد تاکید قرار داده‌اند این است که، معلولان نباید با افراد عادی هیچ تفاوتی از نظر استفاده از امکانات عمومی و حضور در جامعه داشته باشند، برابری فرصت‌ها و احترام به منزلت افراد معلول، از جمله اهدافی است که این قوانین دنبال می‌کنند. قوانین موجود از مردم و مسوولان سازمان‌ها می‌خواهند که امکان حضور معلول را در جامعه فراهم کنند و آن گونه نباشد که معلولیت، زمینه محرومیت را فراهم کند.

تحقق اصول کلی و اهداف تمامی قوانین مدافع حقوق معلولان، به یک اصل اساسی بستگی دارد که در این قوانین به آن اشاره شده است، «مناسب‌سازی»، «دسترسی»، «طراحی همه مشمول» و «برابری فرصت‌ها»، از جمله واژه‌هایی است که به صراحت در قوانین آمده است و از آن به عنوان اولین شرط دستیابی به سایر حقوق معلولان یاد می‌شود. قوانین

لایحه داشت

حقایق و واقعیات مرتبط با مناسب‌سازی

حسین امیرانی

حقیقت این است که زندگی، حق مسلم همه اینا بشر، و انکار آن، انکار فلسفه خلقت و نظام آفرینش است. معلولان شهروندانی هستند، همچون سایر افراد جامعه که از حقوقی مشابه برخوردار اند. شرط اول برخورداری معلولان از حقوق خود، امکان ورود و آمد و شد آنها در جامعه است و تسهیل و فراهم‌آوری شرایط ورود و آمد و شد همه افراد و معلولان در جامعه، ریشه در شریعت و انسانیت دارد.

واقعیت این است که تغییر نگرش به معلولان و معلولیت، در مسیری رو به رشد و مثبت است، پیمان‌نامه جهانی حقوق معلولان و قانون جامع حمایت از حقوق ایشان، مبنای قانونی محکمی برای تحقق حقوق شهروندی معلولان است. ماده دو قانون جامع حمایت از حقوق معلولان و تبصره‌های ذیل آن تاثیر نسبی تا مطلق، بر تحقق سایر مواد قانون جامع دارد.

در چند سال اخیر شاهد حرکت رو به رشدی در مناسب‌سازی معابر و اماکن بوده‌ایم، اقدامات اطلاع‌رسانی، فرهنگ‌سازی، تغییر نگرش و حساس‌سازی موثر افتاده، وظیفه کمیته‌های مناسب‌سازی از حساس‌سازی و تغییر نگرش، به پیگیری و نظارت بر انجام اقدامات دستگاه‌ها متمرکز شده است.

شهرداری‌ها فعال شده‌اند، مصوبه شورای شهر بعد از چند سال بر زمین ماندگی، محور تشکیل ستاد مناسب‌سازی شهرداری گردیده، پروژه‌های در دست اقدام زیباسازی شهرداری، موظف به اخذ تاییدیه از کمیته نظارت و راهبردی مناسب‌سازی، مستقر در بهزیستی استان شده‌اند، پیشنهاد محله محوری مناسب‌سازی با استقبال شورای شهر، در حال پیگیری و اجرایی شدن است و در گوشه و کنار شهر، نتایج اقدامات، به چشم می‌خورد.

اما اینکه این همه خوب است ولی کافی نیست حقیقتی است و حقیقت این است که برای رفع نامناسبی‌ها و ایجاد وضعیت مناسب در معابر، اماکن و مبلمان شهری، سرعت بیشتری لازم است.

حقیقتی است اگر، در سازه‌های جدید الزامات مناسب‌سازی رعایت نشود، رفع نامناسبی‌های سازه‌های قدیم تاثیر چندانی در پیشبرد مناسب‌سازی نخواهد داشت.

ضرورت و الزام توجه به ایجاد زیرساخت مناسب حمل و نقل معلولان در سطح جامعه حقیقت از چشم افتاده‌ی دیگری است.

حقیقت این مطلب که وضعیت مناسب معابر، اماکن، مبلمان و حمل و نقل به وضعیت نامناسب، نسبت بسیار کمی است انکار ناپذیر است.

و از همه مهم‌تر الزام اراده ملی بر انجام این مهم است، که هنوز علایم پرتنگی از آن مشاهده نمی‌شود!؟

در سال ۱۳۳۸ ایران توصیه‌نامه سی و هشتمین اجلاس دفتر بین‌المللی کار را مبنی بر پذیرش توانبخشی حرفه‌ای، پذیرفت و در سال ۱۳۴۲ بود که کارگاه دست و پاسازی برای معلولان و افراد نقص عضو ساخته شد. تاسیس شورای عالی رفاه اجتماعی در سال ۱۳۴۶ و تاسیس وزارت بهداری و بهزیستی در سال ۱۳۵۵ و بعد از آن با تشکیل سازمان بهزیستی در سال ۱۳۵۹ جهش‌های عمده‌ای در رسیدگی به حقوق معلولان در کشور آغاز شد. هرچند خدماتی که امروزه در سازمان بهزیستی تعریف می‌شود، به مراتب گسترده‌تر از آن سالهاست، اما هنوز به جنبه‌هایی از حقوق

کشورهای اروپایی و بسیاری از کشورهای در حال توسعه، امروزه شرایط بسیار متنوعی برای حضور معلولان و کم توانان در جامعه فراهم کرده‌اند، به گونه‌ای که سالهاست که معلولان برای رفع نیازهای اولیه خود با مشکل چندانی مواجه نیستند و امروزه برنامه‌ریزی در این کشورها به دنبال تامین رفاه بیشتر و رفع نیازهای ثانوی است

معلولان آن گونه که شایسته است، رسیدگی نمی‌شود.

جنگ تحمیلی موجب مجروح شدن تعداد زیادی از جوانان این کشور شد و نهادهای متولی بیش از گذشته رسیدگی به امور جانبازان و معلولان را در دستور کار قرار دادند. فراهم کردن تسهیلات حمل و نقل برای معلولان و جانبازان در سال ۶۲ نخستین تلاش در این زمینه بود. در آن سال با ارائه تسهیلات، ۱۷۰ آژانس شهر تهران جابه‌جایی معلولان و جانبازان را با ۵۰ درصد تخفیف برعهده گرفتند.

مناسب‌سازی محیط و معابر نیز در خرداد ماه سال ۶۸ در شورای عالی شهرسازی و معماری ایران به پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی مطرح شد. در این مصوبه شهرداری‌ها و شرکت‌های خصوصی دخیل در ساخت و ساز موظف شدند که در طراحی‌های خود موانع عبور و مرور را برای تسهیل در رفت و آمد معلولان حذف کنند، تا اماکن دسترسی به امکان عمومی برای حضور افراد معلول و جانباز در جامعه فراهم شود. بر مبنای این مصوبه، وظیفه نظارت بر انجام مناسب‌سازی برعهده کمیسیون مرکب از نمایندگان سازمان بهزیستی، بنیاد جانبازان و وزارت مسکن و شهرسازی گذاشته شد.

یازده سال بعد نیز بندج ماده ۱۹۳ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مصوب سال ۱۳۷۹ بر مناسب‌سازی محیط و ساختمان‌ها و تسهیل رفت و آمد معلولان تاکید می‌کرد. اما در عمل هیچ اثری از مناسب‌سازی دیده نمی‌شد، قوانین یاد شده نیز در حد بخش‌نامه در ادارات بایگانی شد. سرانجام در سال ۸۳ و با پیگیری‌های سازمان بهزیستی و سازمان‌های مردم‌نهاد مدافع حقوق معلولان، مجلس ششم شورای اسلامی، قانون جامع حمایت از حقوق معلولان را تصویب کرد که ماده دو این قانون، به صراحت انجام مناسب‌سازی را برای کلیه ادارات دولتی، اماکن عمومی و معابر الزامی می‌کند و به دنبال آن از سال ۸۴ با پیگیری‌های سازمان بهزیستی و تشکیل کمیته مناسب‌سازی در این سازمان کار مناسب‌سازی با جدیت بیشتری دنبال می‌شود.

استان تهران از زمان تصویب قانون جامع

عمومی مناسب‌سازی شده، اولین اقدام آغاز شد و اتوبوس‌هایی برای رفت و آمد معلولان که مجهز به بالابر بودند، طراحی شد.

در زمینه ساخت و ساز نیز اکثر کشورها قوانین ویژه‌ای برای طراحی، ساخت و بازسازی بناها در نظر گرفته‌اند و ضمانت‌های اجرایی نیز برای این قوانین ایجاد شده است. در این کشورها حجم وسیعی از مطالبی که مقررات، هنجارها و استانداردهای مناسب‌سازی را بیان می‌کنند، منتشر می‌شود تا مردم و طراحان، آموزش‌های لازم را کسب کنند. دو نشریه در سوئد به نام‌های کد بناهای سوئد (SBN) و منابع مرجع کمیته

استانداردهای بین‌المللی (STS) استانداردهای مناسب‌سازی بناها را به روز شده، منتشر می‌کنند و از موسسات و پیمانکاران می‌خواهند که از این رهنمودها استفاده کنند. مقررات بنا در سوئد دارای بند مخصوصی است که تاکید دارد، «ساختمان‌هایی که برای مقاصد غیر از فعالیت‌های تفریحی بنا می‌شود و قسمتی از بناهایی که برای استفاده عموم است یا به عنوان محل کار تلقی می‌شود، باید به گونه‌ای طراحی شوند که قابل دسترسی باشند و معلولان و یا کسانی که به علت سالخوردگی، عقب‌ماندگی و یا دلایل پزشکی کم توان شده‌اند از آنها استفاده کنند.»

کشورهای اروپایی و بسیاری از کشورهای در حال توسعه، امروزه شرایط بسیار متنوعی برای حضور معلولان و کم توانان در جامعه فراهم کرده‌اند، به گونه‌ای که سالهاست که معلولان برای رفع نیازهای اولیه خود با مشکل چندانی مواجه نیستند و امروزه برنامه‌ریزی در این کشورها به دنبال تامین رفاه بیشتر و رفع نیازهای ثانوی است، تسهیل رفت و آمد معلولان و داشتن معابر مناسب سالهاست که تحقق یافته و برای معلولان دیگر دغدغه‌ای محسوب نمی‌شود. چین و ژاپن نمونه‌ی بارز کشورهای آسیایی هستند که بخش عمده‌ای از شهرهای آنها مناسب‌سازی شده است، در مورد چین همین بس که برای برگزاری مسابقات پارالمپیک بسیاری از شهرهای این کشور به صورت کامل مناسب‌سازی شد و از همه مهمتر دیوار بزرگ چین به‌عنوان یکی از عجایب جهان، امکان‌ات لازم برای بهره‌مندی جهانگردان معلول را فراهم کرده است.

ایران شرایط نامناسب‌تری دارد، برخلاف اعتقادات مذهبی ما چندان تلاش فراگیر و همه‌جانبه‌ای برای این جنبه از حقوق معلولان صورت نگرفته است. برای اولین بار در سال ۱۳۱۲ قانونی در کشور تصویب شد و وزارت فرهنگ را ملزم می‌کرد که در راستای تحقق قانون تعلیمات اجباری، باید زمینه تحصیل اطفالی که نقص خلقت دارند و کودکانی که هوش و استعداد آنها کم است، فراهم شود.

است. مناسب‌سازی محیط برای معلولان، وظیفه‌ای است که نهادهای متولی امور شهروندان باید بیش از همه، کاستی‌های گذشته را جبران کنند و خدمات انجام شده را نیز تنها انجام یک وظیفه فراموش شده بدانند. تشکلهای و قوانین حامی معلولان نیز همواره خواهان حقوق خود بوده‌اند و ترجمه به معلولان را هرگز طلب نکرده‌اند.

مناسب‌سازی؛ از دیروز تا امروز

کشورهای پیشرفته و صنعتی دنیا در زمینه مناسب‌سازی، حداقل تجربه ۴۰ ساله را در کارنامه خود دارند. توجه به حقوق برابر انسان‌ها و رعایت استانداردهای زندگی بیشتر از کشورهای در حال توسعه مد نظر مدیران این کشورها بوده است.

دولت آلمان فدرال در برنامه توانبخشی اجتماعی معلولان، که در آوریل سال ۱۹۷۰ تنظیم شده است، مناسب نمودن شرایط محیط زندگی اجتماعی معلولان را یکی از مهمترین اهداف این برنامه ذکر می‌کند و در قالب آن از مسوولان ایالات می‌خواهند که برای ایجاد ساختمان‌های مناسب برای معلولان و همچنین ایجاد مکان‌های عمومی ویژه معلولان اقدام کنند. در همان سال‌ها بود که هزاران مسکن ویلایی و آپارتمانی به معلولان اختصاص یافت. بعدها مناسب‌سازی جنبه‌های مختلف محیط، سراسر شهرهای آلمان را فراگرفت و این کشور امروزه بسیاری از استانداردها را رعایت کرده است.

ناگفته نماند که جنگ‌ها و پیامدهای بعد از آن همواره در نوع برنامه‌ریزی و اقدامات که انجام می‌شود، موثر بوده‌اند. افزایش تعداد معلولان در کشورهای اروپایی بعد از جنگ جهانی، لزوم توجه به حقوق این دسته از افراد را بیش از گذشته ضروری کرد و به همین دلیل برنامه مناسب‌سازی

مناسب‌سازی محیط برای معلولان، وظیفه‌ای است که نهادهای متولی امور شهروندان باید بیش از همه، کاستی‌های گذشته را جبران کنند و خدمات انجام شده را نیز تنها انجام یک وظیفه فراموش شده بدانند. تشکلهای و قوانین حامی معلولان نیز همواره خواهان حقوق خود بوده‌اند و ترجمه به معلولان را هرگز طلب نکرده‌اند

در این سال‌ها با جدیت و وسعت بیشتری اجرا شد.

کارخانه جنرال موتور طرح ویژه‌ای برای بهره‌مندی معلولانی که دچار ضایعه نخاعی پایین تنه شده بودند را اجرایی کرد و ساخت اتومبیل‌های دنده اتوماتیک که فقط با دست کنترل می‌شدند، زمینه استفاده معلولان و مجروحان جنگی را از امکانات حمل و نقل شخصی فراهم کرد. بعد از جنگ جهانی دوم قوانین ویژه‌ای برای رفت و آمد و ساخت و ساز در کشورهای اروپایی به تصویب رسید که حقوق معلولان و سالمندان را حفظ می‌کرد.

در یکی از شهرهای سوئد در سال ۱۹۶۶، سرویس‌های ویژه معلولان مناسب‌سازی شد و در اختیار آنها قرار گرفت و دولت سوئد برای گسترش این خودروها و بهره‌مندی بیشتر معلولان در سال ۱۹۷۴، بیش از پنج میلیون دلار را در اختیار نهادهای مدافع حقوق معلولان قرار داد.

در آمریکا نیز با طراحی سیستم حمل و نقل

پهن‌تر از فرد عادی محسوب می‌شود (محدودیت عرض) و تنها در مکان‌های می‌تواند تردد کند که برای ویلچر ممکن باشد (محدودیت در حرکت). وجود سطح ناهموار با شیب‌های تند و غیراستاندارد و کفپوش‌هایی با برجستگی‌های عمیق و نامنظم مانع بزرگی سر راه معلول است. پل‌های ارتباطی خیابان به پیاده‌رو و ورودی ساختمان‌ها باید فاقد مانع باشد و از یاد نبریم که هر طرحی باید امکان استفاده مستقل معلول را فراهم کند به گونه‌ای که فرد معلول نیاز به همراه نداشته باشد. پارکینگ‌های عمومی و حاشیه خیابان‌ها باید جایگاه ویژه‌ای برای پارک معلولان در نظر بگیرند، در پارکینگ‌ها این مکان نزدیک‌ترین جایگاه به درب ورودی باید باشد. مثال‌های این‌گونه برای مناسب‌سازی محیط بسیار است و خوشبختانه منابع علمی که نیاز مهندسان و طراحان را تامین می‌کنند نیز در دسترس است.

مناسب‌سازی؛ وظیفه یا ترحم

در تمامی آنچه که امروزه با نام‌های حقوق بشر، حق شهروندی، بیانیه‌ها و کنوانسیون‌های بشردوستانه دیده می‌شود، بر اصل برابری انسان‌ها تاکید شده و حقوق برابر و سلب نشدن تمامی اعضا خانواده بشری، به عنوان بنیان آزادی، عدالت و صلح در جهان به رسمیت شناخته شده است. سازمان ملل متحد در اعلامیه جهانی حقوق بشر و همچنین در پیمان‌نامه بین‌المللی حقوق بشر، بر این امر تاکید و موافقت کرده است که تمامی افراد بدون هیچ‌گونه تبعیضی از تمامی آزادی‌ها و حقوق برخوردارند.

کنوانسیون حقوق معلولان نیز تاکید دارد که کم‌توانی رو به رشد بوده و معلولیت، ناشی از تعامل میان افراد دارای اختلال و موانع نگرشی و محیطی است که از مشارکت کامل و ثمربخش

آنها در جامعه به میزان برابر با سایرین جلوگیری می‌کند.

در قوانین جمهوری اسلامی ایران نیز برخورداری تمامی شهروندان از امکانات و برابری افراد فارغ از هر نوع تفاوتی، مورد تاکید قرار گرفته است و توجه به حقوق مدنی شهروندان جزو وظایف نهادهای مختلف عنوان می‌شود. بر همین مبنا و با توجه به میثاق‌نامه‌های بین‌المللی و قوانین ملی موجود، معلولان همانند سایر افراد، شهروند جامعه تلقی می‌شوند و حق استفاده از تمامی امکانات عمومی را دارند. مناسب‌سازی محیط به عنوان یکی از حقوق معلولان با توجه به آنچه که ذکر شد وظیفه نهادهای دولتی است و داشتن نوعی نگاه ترحم‌آمیز، هیچ جایگاهی ندارد. احترام به جایگاه و منزلت افراد با هر ویژگی که دارند، وظیفه بدیهی شهروندان و نهادهای خدمت‌رسان

معاون امور توانبخشی بهزیستی استان تهران. از دیروز و امروز مناسب سازی گفت

بهزیستی، به علت کم کاری سازمان های دیگر وارد عمل شد

دستگاه ها را ملزم به انجام وظایفشان می کنیم و هم با نگاه کارشناسی، استاندارد بودن طرح ها را بررسی می کنیم. به عنوان مثال با یک تیم متشکل از مهندسان فنی و صاحب نظران معلول، گزارشی از اجرای طرح مناسب سازی و زیبا سازی خیابان ولی عصر و محور آزادی - انقلاب تهیه و توصیه های لازم برای استاندارد سازی به آن ها ابلاغ شد. هر چند که در پروژه خیابان ولیعصر خیلی دیر وارد شدیم اما برای پروژه خیابان انقلاب گزارش مفصلی تهیه، و به شورای شهر نیز ارسال شد.

در رابطه با توان کارشناسی سازمان باید گفت که علاوه بر تهیه ی بسته ها و کتابچه های آموزشی با همکاری انجمن های غیر دولتی و نیز کارشناسان مجرب و نیرو های متخصص، امکان نظارت کارشناسی را داریم، اما این کافی نیست، چرا که ما هم کمبودهایی داریم.

برای نظارت بیشتر، پیشنهاد ما به شهرداری این بوده که با همکاری سازمان های مردم نهاد، که تخصص های خوبی هم دارند و همچنین با استفاده از نیرو ها و ابزار تخصصی شهرداری، تیم های نظارتی تشکیل شود تا این مسوولیت را به صورت مداوم انجام دهند. چرا که بهزیستی به علت کمبودها و تعدد وظایف، توان نظارت مطلوب را ندارد. بهزیستی استان تهران تنها یک کارشناس مناسب سازی دارد که وظایف دیگری را نیز انجام می دهد و هر چند که متخصص باشد، توان نظارت بر پروژه های عظیم استان تهران را نخواهد داشت. از طرفی در بحث مناسب سازی اگر تمامی سازمان ها وظایف خود را به خوبی انجام دهند، حتی وجود کمیته مناسب سازی بهزیستی ضرورتی نخواهد داشت، بهزیستی به علت کم کاری سازمان های دیگر وارد عمل شده است.

■ به نظر می رسد که در حال حاضر فقط شهرداری کار مناسب سازی را انجام می دهد و سایر ارگان ها اقدامی انجام نمی دهند، نصب کیوسک تلفن ویژه معلولان برعهده مخابرات است و یا مناسب سازی عابر بانک ها، آیا بهزیستی کم کاری سایر سازمان ها را پیگیری کرده است؟

این طور نبوده که کاری انجام نشده باشد، به صورت موردی شاهد اقداماتی بوده ایم. سازمانی مثل مخابرات باید کارهای بیشتری انجام دهد، حتی اگر سهمیه ی پنج درصدی را برای معلولان در نظر بگیرد، نیاز است که به همین نسبت کیوسک تلفن کم ارتفاع نصب شود و این ضرورت در مراکز درمانی بیشتر احساس می شود. همچنین با توجه به حضور جانبازان و معلولان در مراسم مذهبی، ضروری است که سازمان اوقاف و نهاد امور مساجد برای مناسب سازی اقدام کنند. همچنان هم معتقدیم که بسیاری از سازمان ها باید کار مناسب سازی را انجام دهند.

صداوسیما در زمینه اطلاع رسانی و آگاه سازی شهروندان امکانات زیادی دارد و تاکنون تنها از توانمندی معلولان صحبت شده، ولی برای آشنایی مردم با حقوق معلولان برنامه ای تهیه نشده است، در مورد مناسب سازی نیز همین ضعف را شاهدیم. ضمن اینکه قانون جامع نیز بر ای صدا و سیما وظایفی تعریف کرده است ...

نماینده ی صدا و سیما در جلسات مخصوص ادامه در صفحه ۱۴

نگاه نادرست و غیر واقع بینانه به معلولان و عدم توجه به حقوق شهروندی آنهاست که منجر به بی توجهی جامعه نسبت به مسائل معلولان شده است. اگر نگاه عمومی به مسائل معلولان درست شود، این مشکلات نخواهد بود. معلولان از مردم نمی خواهند که نگاه ویژه ای به آنها داشته باشند، بلکه شرایط باید طوری باشد که خود معلول بتواند نیازهایش را بر آورده کند و این مستلزم توجه تمامی دستگاه ها به این موضوع بوده که متأسفانه هنوز محقق نشده است. مناسب سازی نه تنها برای معلولان بلکه برای سایر شهروندان نیز ضرورت دارد، به عنوان مثال در معابر شلوغ، برای یک فرد مسن یا فردی که وسیله ای حمل می کند، سختی هایی هست، مردم و مسوولان این ضرورت را باید درک کنند. از طرفی به نسبت وجود مشکلات فراوان در رابطه با مناسب سازی، سرعت انجام کار در سازمان ها، از جمله شهرداری، خیلی کم است و باید با رعایت استانداردها، سرعت بیشتری به مناسب سازی دهند.

جامعه و مردم ما، هنوز به معلول حق ورود به جامعه و استفاده از تمامی امکانات را نداده اند، به همین خاطر حقوق دیگر وی مانند آموزش و تفریح به خوبی محقق نمی شود و با وجود قوانین، مناسب سازی انجام نشده است. الزام به مناسب سازی باید نهادینه شود و در این جا نقش جراید برای اطلاع رسانی و پر رنگ کردن نقش و سهم معلولان در جامعه، مهم است، مطبوعات می توانند با بیان مشکلات و حساس کردن جامعه، نقش مهمی بازی کنند.

■ آقای امیرانی، شما از نظارت صحبت کردید و آن را وظیفه بهزیستی دانستید، در رابطه با نظارت فقط اجرای مناسب سازی مطرح است یا استاندارد بودن آن نیز، جزو وظایف نظارتی شماست؟ اگر هست، آیا کارشناسان شما توانایی بررسی پروژه های مناسب سازی را به منظور تطبیق با استاندارد ها دارند؟

به مساله مهمی اشاره کردید، ما در هر دو بعد فعالیت می کنیم، یعنی هم با نگاه اجرایی،

بهزیستی استان تهران نیز از سال ۸۷، اقدام به انجام مناسب سازی کردند، نصب بالابر، آسانسور، دستگیره های کمکی و مناسب سازی سرویس های بهداشتی از جمله این اقدامات بود که در سال گذشته ۸۵ درصد مناسب سازی مراکز به پایان رسید و سال جاری کل طرح به اتمام می رسد، از سال گذشته نیز اعتباری برای مناسب سازی منازل معلولان اختصاص داده شده است که با توجه به بودجه در نظر گرفته شده تعدادی از منازل معلولان مناسب سازی شد. در مجموع با انجام این فعالیت هاست که استان تهران استاندارد های پایه ای مناسب سازی را خواهد داشت.

■ سازمان بهزیستی متولی اجرای مناسب سازی منازل معلولان است؟

خیر، سازمان بهزیستی با ارسال ضوابط و استانداردها و ارائه مشاوره به تمامی شهرستان ها و مراکز و همچنین ارائه مشاوره به خود معلولان، آنها را در انجام مناسب سازی یاری می دهد. مواردی نیز با خرید تجهیزات و کمک های موردی به معلولان کمک کرده ایم. از طرفی، سازمان ها و شهرستان ها می توانند خودشان گروه های کارشناسی تشکیل دهند و از کارشناسان ما نیز کمک بگیرند.

■ همانطور که اشاره کردید، قبل از تصویب قانون جامع، قوانینی برای مناسب سازی وجود داشته است ...

بله مناسب سازی به صورت موردی از دهه ی ۶۰ مد نظر بوده است و مهمترین اقدام تا قبل از قانون جامع، بند ج ماده ی ۱۹۳، به عنوان یک مصوبه بود که وظایفی برای دستگاه های مربوطه مشخص می کرد، که متأسفانه اجرایی نشد. بنده در سال ۸۰ معاونت حوزه ی جنوب تهران را بر عهده داشتم، برای اولین بار در سطح استان کمیته های مربوطه را تشکیل دادیم و هنگامی که از مسوولان سازمان ها برای حضور در جلسات دعوت کردیم، با اینکه دو سال از تصویب این ماده می گذشت، آنها بی اطلاع بودند.

■ علت این کم توجهی چه بوده است؟

معاونت امور توانبخشی بهزیستی استان تهران، زمانی عهده دار پیگیری مناسب سازی شد که هنوز کمترین اقدامی از جانب سازمان های دیگر انجام نشده بود. این معاونت با انبوه وظایفی که نسبت به معلولان دارد، کمیته مناسب سازی را تاسیس کرد تا یکی از تبصره های قانون جامع، که بهزیستی را به عنوان ناظر و پیگیری کننده امور مناسب سازی معرفی کرده است، اجرا کند. حسین امیرانی، معاون امور توانبخشی بهزیستی استان تهران از مناسب سازی های پایتخت می گوید.

■ این ادعا درست است که نخستین بار بهزیستی استان تهران پیگیری اجرای مناسب سازی را شروع کرده است؟ و چرا پیگیر این بخش از قانون جامع حمایت از حقوق معلولان شدید؟

ما چنین ادعایی نداریم، که در استان تهران پیش قدم این ماجرا بوده ایم، آغاز بحث مناسب سازی، با سابقه ای طولانی به اوایل دهه ی ۶۰ بر می گردد، در واقع سال های ۶۵ تا ۶۷ قوانینی در سازمان مسکن و شهرسازی تصویب و مصوبه شورای عالی شهرسازی تنظیم شد. از آن زمان تا تصویب بند ج ماده ۱۹۳ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، در سال ۷۹، مناسب سازی به شکل نه چندان جدی پیگیری شد. متأسفانه، آن مصوبه که قرار بود سه ساله به مرحله ی اجرا در آید، حتی در بحث اطلاع رسانی هم کامل نشد و سازمان های مربوطه در جریان وظایف خود قرار نگرفتند، تنها سازمان بهزیستی که نقش نظارتی در این ماجرا داشت، کمیته های پیگیری را در نقاط مختلف تاسیس کرد، اما به علت اجرایی نشدن مصوبه قانون برنامه سوم توسعه، کار خاصی صورت نگرفت. در سال ۸۳ قانون جامع حمایت از حقوق معلولان تصویب و وظایف سازمان های مربوطه برای مناسب سازی مشخص شد، وظیفه نظارت نیز به بهزیستی واگذار شد و شهرداری ها نیز ملزم شدند که به ساختمان های فاقد مناسب سازی، مجوز پایان کار ندهند. از سال ۸۳، مناسب سازی به شکلی پویاتر و جدی تر دنبال شد. سازمان بهزیستی که در این قضیه نقش نظارتی و عملیاتی را بر عهده داشت، کمیته هایی در سطح استان ها تشکیل داد و این کمیته ها با دستگاه های مرتبط مانند شهرداری، بنیاد جانبازان، مخابرات و نیروی انتظامی، همکاری را شروع کردند، به تدریج دستگاه های بیشتری مانند صدا و سیما، آموزش و پرورش، سازمان برنامه و بودجه و استانداری، برای همکاری اعلام آمادگی کردند.

مهم تر از اجرای مناسب سازی، نهادینه کردن آن در جامعه و بین دستگاه های مجری است، خوشبختانه از سال گذشته در شهرداری تهران، ستاد مناسب سازی تشکیل شد، همچنین شورای شهر تهران مصوبه ای در این زمینه داشت و اکنون این ستاد که بعضی از اعضای آن از میان معلولان و فعالان اجتماعی انتخاب شده اند، امر مناسب سازی در شهر را پیگیری می کند.

علاوه بر این، مصوب شد، طرح و نقشه تمامی پروژه های شهری، در کمیته ی راهبردی و نظارتی دبیر خانه کمیته مناسب سازی بهزیستی استان تهران، ابتدا تایید و سپس اجرا شود. مراکز

مناسب سازی رایانه ها ■ مرصیه سادات انوری

مناسب سازی تنها محیط را در بر نمی گیرد، بلکه بر مبنای اصل طراحی همه شمول، تمامی وسایل و تولیدات باید به گونه ای طراحی شوند که همگان بتوانند از آن استفاده کنند. قطعات کامپیوتری مخصوص و مناسب برای معلولان، استفاده از کامپیوتر را برای آنها بسیار راحت تر می کند. استفاده از این وسایل در خانه، محل کار، مدرسه و دانشگاه ممکن است. قطعات مناسب سازی شده ی بسیار زیادی برای استفاده معلولان تولید شده است که برخی از آنها در کشور ما نیز موجود است. ما در اینجا به چند نمونه از آنها اشاره می کنیم:

برخی موسسات و نهادها در اروپا به صورت داوطلبانه می توانند شما را در استفاده بهتر از فناوری اطلاعات یاری کنند، همچنین برای خرید یک سیستم مناسب، به شما اطلاعات بدهند. بعضی از این موسسات برای کسانی که مشکل مالی دارند، رایگان یا قسطی، سیستم مورد نیاز را تهیه و آنها را در راه اندازی تجهیزات کمک می کنند.

بسته به موقعیت شما، دستگاه های دولتی، مشاوره و کمک هایی برای استفاده از یک تکنولوژی مناسب ارائه می دهند. تولیدات و سرویس دهنده های مخصوص معلولان، از پرداخت مالیات نیز معاف هستند و معلولانی که وسایل مناسب سازی شده برای خود می خرند و یا از تجهیزاتی مخصوص معلولیت استفاده می کنند، مجبور به دادن مالیات نیستند، این قانون شامل سخت افزار و نرم افزار می شود.

بیشتر مدارس اطلاعاتی در مورد تکنولوژی خود ارائه می دهند و ممکن است آنجا تجهیزاتی مناسب شما فراهم باشد. اگر شما در مقاطع بالاتر تحصیلی باشید، واجد شرایط دریافت کمک هزینه دانشجویان معلول خواهید بود. این کمک هزینه شما را در فراهم کردن تجهیزات مناسب یاری خواهد داد.

مناسب سازی محیط کار، طرحی است برای مناسب سازی وسایل کاری، کارفرمایان باید به معلولان کمک کرده و آنها را یاری دهند تا بر مشکلات غلبه کنند. این طرح شامل خرید تجهیزات مورد نیاز مناسب سازی برای کارمندان معلول می شود.

است. اگر استفاده از موس های معمولی برایتان مشکل است، می توانید از دسته ها یا توپ های هدایت گر استفاده کنید. نشانگرها و برجسب هایی نیز هست که می توان آنها را به پیشانی وصل کرد و با آن کلیدها را فشار داد. برنامه هایی وجود دارد که مانند موبایل، پس از تایپ دو یا سه حرف، کلمه ی مورد نظر شما را پیش بینی کرده و چند کلمه را پیشنهاد می کند و این گونه سرعت تایپ را بالا می برد.

اگر شما مشکل یادگیری دارید

صفحه کلید های ساده ای تولید شده اند که برای مثال فقط حروف الفبا را دارند، صفحه کلیدهای دیگری هم هستند که کلید های بزرگتر یا رنگی دارند.

همچنین شما می توانید از نرم افزارهایی استفاده کنید که اطلاعات را به صورت ساده تر نمایش می دهند، یا پس از هر عمل و دستوری که انجام می دهید، آهنگ یا صوت مربوط پخش می شود.

نرم افزارهای دیگری هم وجود دارند که در پرورش مهارت های یادگیری، خواندن و نوشتن، محاسبه، موزیک و بازی ها یاری تان می کنند.

خدماتی که کشورهای پیشرفته ارائه می دهند

شهری برای همه

ادامه از صفحه ۳

شده اند، فراهم نبودن امکان تحصیل، عدم استفاده از مجتمع های فرهنگی - تفریحی و دوری از جامعه، مشکلاتی، فراتر از معلولیت را برای فرد و خانواده وی به همراه می آورد.

حرکت جامعه به سمت سالمندی، که خود نوعی ناتوانی بوده، ضرورت دیگری برای مناسب سازی است و باید با فراهم کردن امکان حضور ایمن این افراد در جامعه از بروز ناتوانی های جدی تر و مشکلات روحی و روانی حاصل از آن جلوگیری کرد. سالمندان به علت کم توانی هایی که دارند از حضور در بسیاری از اماکن به علت عدم دستیابی، محروم می شوند، در صورتی که توجه به حقوق این افراد، به عنوان بخشی از شهروندان جامعه نیز الزامی است. فراموش نکنیم که سالمندان به علت مشکلات جسمی که دارند، حضور آنها در برخی اماکن مثل بیمارستان ها و درمانگاه ها الزامی می شود و باید مسیر دسترسی برای آنها کم خطر و کم هزینه باشد، تا دغدغه حضور در جامعه را نداشته باشند.

و مهم ترین مرحله است. در این مرحله است که باید با شناسایی علل معلولیت همانند سوء تغذیه، بیماری، حادثه و مشکلات مادرزادی مانع ناتوانی افراد شد.

مرحله دوم پیشگیری بیانگر اقداماتی است که از تبدیل اختلال به معلولیت جلوگیری می کند، در این زمینه نیز بر آموزش خانواده ها و ارتقا سطح آگاهی تاکید می شود و آخرین مرحله پیشگیری برنامه هایی را شامل می شود که تبدیل معلولیت به عقب ماندگی را کاهش می دهند.

مناسب سازی محیط شهری، به عنوان آخرین مرحله پیشگیری در بحث معلولیت مطرح شده، در قالب این مرحله از دولت ها خواسته می شود که بناها و فضاهای شهری را به گونه ای طراحی کنند که گروه های خاصی از مردم به علت معلولیتشان از استفاده از آنها محروم نشوند. کشور ما متأسفانه برای مرحله سوم پیشگیری اقدام چندانی انجام نداده است و بسیاری از معلولان به علت عدم امکان دسترسی به امکانات، دچار عقب ماندگی

مناسب سازی یک ضرورت

قانون مهمترین ضرورت برای اجرای مناسب سازی است و خوشبختانه در کشور ما قوانین موجود تا حد زیادی پاسخگوی نیاز امروز و جبران عقب ماندگی های گذشته است، اجرای این قوانین و دستورالعمل ها مهمترین خواسته معلولان است.

یکی از وظایف عمده سازمان بهزیستی به عنوان متولی امور معلولان، پیشگیری است. توجه به پیشگیری در بسیاری از آسیب ها و مشکلات جسمی به عنوان کم هزینه ترین و مناسب ترین روش تلقی می شود. توجه به این نکته که بر مبنای تعریف سازمان جهانی بهداشت، پیشگیری ابعاد وسیع تری را شامل می شود، ضروری به نظر می رسد. در قالب این تعریف، پیشگیری در سه سطح مطرح شده است، مرحله اول پیشگیری، شامل تمامی اقداماتی است که برای کاهش وقوع اختلال به عمل می آید. این مرحله سودمندترین

بیشترین فعالیت را در سطح کشور انجام می دهد که مهمترین اقدام، وارد شدن شهرداری به این حوزه است. مصوبه یکصد و پنجاه و هشتم شورای اسلامی شهر تهران در ۱۴ تیرماه سال ۸۴ مبنی بر مناسب سازی فضای شهری برای جانبازان و معلولان جسمی و حرکتی، به شهرداری ابلاغ شده و این گونه کار بهسازی و مناسب سازی معابر تهران آغاز می شود. آخرین اقدام نیز مربوط به الحاق ایران به کنوانسیون حقوق معلولان است که با مصوبه مجلس شورای اسلامی در سال ۸۷، کار قانون گذاری به پایان می رسد و این چنین سابقه حداقل ۲۰ ساله کشور در زمینه قانون گذاری برای مناسب سازی تکمیل می شود اما عدم اجرای الزامات قانونی، به عنوان ضعف اساسی این بخش از حقوق معلولان، همچنان باقی می ماند.

وظیفه بهزیستی؛ نظارت و پیگیری

■ پیگیری مناسب سازی ایستگاه های بهره برداری شده مترو و نصب ۷۴ دستگاه آسانسور، ۱۲ رمپ ورودی، مناسب سازی مسیر انتقال ویلچر از ورودی تا سکو در شش ایستگاه و نصب علائم ویژه نابینایان به صورت پایلوت در ایستگاه شهدا

■ تعبیه پارکینگ مخصوص معلولان با هماهنگی معاونت حمل و نقل و راهنمایی و رانندگی

■ مناسب سازی ۲۰ دستگاه اتوبوس توسط شرکت اتوبوس رانی

■ مناسب سازی سالن های فرودگاه مهرآباد

■ اقدام برای مناسب سازی پایانه های مسافربری

■ مناسب سازی ایستگاه راه آهن

■ اختصاص ۲۲ دستگاه ون مناسب سازی شده و افزایش ظرفیت حمل و نقل معلولان از ۱۵ دستگاه به ۴۹ دستگاه خودرو مناسب سازی شده

■ همکاری با معاونت حمل و نقل و ترافیک شهرداری تهران که منجر به ارائه خدمات زیر شده است: نصب پل همسطح روی شهر به متر از ۵ هزار و ۲۹۱ متر مربع، همسطح سازی پیاده رو به سواره رو ۴۷۱ مورد، احداث رمپ به متر از ۱۴ هزار و ۴۴۱ متر مربع، طراحی مسیر ویژه نابینایان به متر از ۵۵ هزار و ۸۴۳ متر و خط کشی ۷۹ هزار و ۴۸۳ بلوک عابر پیاده

■ مناسب سازی ۷۰ درصد از مراکز و ادارات بهزیستی استان تهران تا پایان سال ۸۷

■ خرید و توزیع کتاب های آموزشی در سازمان ها

■ مشارکت با ستاد مناسب سازی شهرداری و تدوین الزامات مناسب سازی

■ همکاری با دانشگاه ها و دانشجویان رشته های عمران و معماری و ارائه اطلاعات مناسب سازی

■ ساخت ۶۰ واحد سرویس بهداشتی مناسب سازی شده در پارک ها توسط سازمان زیبا سازی شهر تهران توسط اداره کل تربیت بدنی استان تهران

■ پیگیری و انجام مناسب سازی تعدادی از سالن های ورزشی

جنوبی بررسی های لازم را انجام و نظرات کارشناسی خود را به مجریان ارائه داده است.

برگزاری بیش از ۳۰ جلسه با دستگاه های متولی امر مناسب سازی، به خصوص شهرداری و شورای شهر تهران به منظور رفع معضلات محیط شهری و مشارکت در تدوین الزامات و دستورالعمل مناسب سازی معابر، از دیگر اقدامات کمیته مناسب سازی بهزیستی استان تهران در سال ۸۷ بوده است. در همین مورد با کلیه دستگاه ها و سازمان های دارای اولویت مناسب سازی مکاتباتی صورت گرفته و اطلاعات لازم از طریق ارسال کتاب، برشور و دستورالعمل ابلاغ شده است.

آنچه می آید عملکرد کمیته مناسب سازی بهزیستی استان تهران است که در قالب پیگیری و نظارت صورت گرفته است:

■ اعلام نیاز اعتبار برای مناسب سازی در سال ۸۵ و جذب مبلغ ۶۳۰ میلیون ریال

سازمان بهزیستی کشور به موجب تبصره سه ماده دو قانون جامع حمایت از حقوق معلولان مجاز است تا بر انجام مناسب سازی ساختمان ها و اماکن دولتی و عمومی نظارت و گزارش اقدامات انجام شده را درخواست نماید. به دنبال این الزام قانونی، بهزیستی که متولی امور توانبخشی و خدمات دهی به معلولان است کار مناسب سازی را با جدیت بیشتری پیگیری کرده است. فعالیت سازمان بهزیستی استان تهران نیز در سه محور اصلی آغاز شد، تشکیل کمیته مناسب سازی و برگزاری جلسه در زمینه های مختلف آموزشی، فرهنگ سازی، اطلاع رسانی و گزارش گیری از دستگاه ها، به منظور اجرای درست مناسب سازی، مهمترین اقدام بهزیستی استان تهران در سالهای اخیر بوده است. مناسب سازی مراکز دولتی و غیردولتی و ادارات بهزیستی در سطح استان، همچنین پیگیری و اعطای تسهیلات برای مناسب سازی منازل معلولان از جمله فعالیت های بهزیستی استان تهران بوده است. در قالب کمیته مناسب سازی، در سال ۸۷ هشت جلسه کمیته تخصصی نظارت راهبردی با حضور نمایندگان استانداری، شورای شهر، راه آهن و سازمان های مردم نهاد تشکیل شده است که از جمله اقدامات این کمیته تخصصی به موارد زیر می توان اشاره کرد:

۱- برنامه ریزی برای برگزاری همایش مناسب سازی استانی با رویکرد تشویق دستگاه های برتر استان

۲- بازدید از پروژه های آزادی- انقلاب و خیابان برادران مظفر به منظور شناسایی نواقص و پیگیری رعایت استانداردهای لازم مناسب سازی

۳- هماهنگی با سازمان زیباسازی برای توجیه مشاوران طرح به انجام مطالعات پایه و رعایت ضوابط استاندارد مناسب سازی

۴- برنامه ریزی برای برگزاری دوره آموزشی ویژه کارشناسان مناسب سازی ادارات بهزیستی شهرستان های استان تهران

ستاد مناسب سازی بهزیستی استان تهران در همین زمینه، برای فزاد دو پروژه های بلوار کشاورز، خیابان حرم عبدالعظیم و کارگر

مهمترین اقدامات ستاد مناسب سازی شهرداری تهران از زمان تاسیس

و مقررات مربوط به حقوق جانبازان و معلولان و سایر اقدامات ستاد

■ هماهنگی با سامانه ۱۳۷ و ۱۸۸۸ جهت انتقال گزارش های مربوط به عدم مناسب سازی به ستاد

■ تشکیل کمیته هماهنگی به منظور اقدام موثر و تسریع در امور با تمامی مجریان، مشاوران، مناطق و سازمان ها

■ الزام کلیه ساختمان های ستادی و شهرداری مناطق و نواحی جهت مناسب سازی

■ تشکیل جلسات تخصصی با حضور نمایندگان شرکت مترو، سازمان پایانه های مسافربری، سازمان تاکسیرانی، ایستگاه راه آهن و شرکت اتوبوسرانی (BRT)

■ تدوین دستورالعمل ضوابط و مقررات و الزامات خاص مطابق با مصوبه شورای شهر تهران به منظور ابلاغ به مناطق وارگان های مربوطه تا پایان سال جاری به ترتیب ذیل:

۱. معابر عمومی، میادین، معابر اصلی و نزدیک به تقاطع ها با نصب نشانه ها و علائم فیزیکی لازم

۲. متروها، ایستگاه ها، پارکینگ ها و توقفگاه های عمومی

۳. ساختمان های عمومی

۴. ساختمان های متعلق به شهرداری

۵. بیمارستان ها و ...

■ تهیه و تدوین دستورالعمل ضوابط و مقررات و الزامات خاص مناسب سازی هتل ها

■ تهیه و تدوین شیوه نامه اجرایی کیفیت مصالح و ساخت با توجه به تجربیات جهانی و داخلی

در حال اجرا و مشاوران و پیمانکاران دارای صلاحیت در سطح شهر تهران

■ تهیه چک لیست نظارت بر اجرای صحیح ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای جانبازان و معلولان مشتمل بر دو بخش فضاهای شهری و ساختمان های عمومی و ابلاغ به مناطق

■ برگزاری دوره های آموزشی به صورت منظم و با هدف آشنایی با ضوابط مناسب سازی برای شهرداران نواحی، پیمانکاران و اتحادیه های آسانسورسازها، هتلداران، پایانه ها و فرهنگسراها

■ صدور حکم نظارتی برای اعضا ستاد به منظور نظارت کامل بر پروژه های در دست اقدام مناسب سازی و ارائه گزارش به ستاد و تشکیل کمیته هماهنگی با تمامی مجریان، مشاوران، مناطق و سازمان ها به منظور اقدام موثر و تسریع در امور

■ شناسایی محورهای واجد اهمیت جهت مناسب سازی در هر منطقه به همراه برآورد مالی آن

■ برقراری ارتباط با نمایندگان صدواسیما و نشریات معتبر، جهت اطلاع رسانی و فرهنگ سازی از طریق رسانه ملی، مجلات، بروشورها و ...

■ طراحی و راه اندازی سایت اینترنتی جهت اطلاع رسانی ضوابط

اداره کل معماری و ساختمان شهرداری تهران در گزارش عملکرد خود که در سایت شهرداری تهران انتشار یافته است با تاکید بر تامین رفاه معلولان در خصوص سهولت دسترسی و ارتباط آنها با جامعه، توجه به ویژگی ها و شرایط خاص معلولان را به عنوان یکی از موفقیت های مدیریت شهری با هدف نهادینه کردن حقوق شهروندی عنوان می کند.

در مقدمه این گزارش آمده است که با توجه به مفاد مصوبه شورای شهر تهران مبنی بر مناسب سازی محیط شهری برای جانبازان و معلولان جسمی - حرکتی و همچنین نگرش دکتر قالیباف شهردار محترم تهران، که مهمترین رسالت خود را مناسب سازی و ساماندهی پیاده روهای شهر و ایجاد شهری بدون مانع اعلام نموده اند؛ و نیز توجه به محوریت توسعه پایدار در برنامه سوم و چهارم توسعه و توجه به انسان به عنوان محور توسعه در مدیریت شهری، تمامی مسوولیت های دبیر ستاد مناسب سازی از سوی معاونت فنی و عمرانی در تیرماه سال ۸۷، به معاونت شهرسازی و معماری واگذار شد.

شهرداری تهران بر اساس مصوبه شورای اسلامی به شماره ۷۰۹۷/۶۳۸/۱۶۰ مورخ ۸۴/۴/۲۵ موظف گردید، نسبت به تشکیل ستادی متشکل از، معاون فنی و عمرانی، معاون شهرسازی و معماری، معاون خدمات شهری، معاون حمل و نقل و ترافیک، معاون فرهنگی اجتماعی، مدیرعامل سازمان زیباسازی و نماینده شورای اسلامی شهر تهران اقدام نماید.

ستاد مناسب سازی با هدف رسیدن به «شهری بدون مانع» برای تردد جانبازان و معلولان از تیرماه سال ۸۷ به ریاست معاونت شهرسازی و معماری و با عضویت سازمان های مرتبط و تشکل های مردم نهاد شروع به کار نموده است که فعالیت های آن به شرح زیر است:

■ تشکیل منظم و پی در پی جلسات ستاد و کمیته های مربوط به صورت هفتگی

■ نظارت عالی بر اجرای صحیح طرح های پیاده روسازی و بازدیدهای میدانی از محدوده مناطق ۲۲ گانه با هدف رفع اشکالات

■ ایجاد و تکمیل بانک اطلاعاتی از پروژه های مناسب سازی

مهرنواز عملکرد کمیته مناسب سازی شهرستان های استان تهران گزارش می دهد

غفلت از شهرستانها

■ علی صدری

کامل مناسب سازی شده است.

به نظر می رسد که روند مناسب سازی در شهرستان های استان تهران هر چند به کندی، اما در حال انجام است، باید دانست که چنین فعالیت هایی زمانی می تواند با موفقیت انجام شود که سایر ادارات و دستگاه های دولتی که متولی ارائه ی خدمت به جامعه هستند نیز سازمان بهزیستی را در این زمینه یاری دهند، چرا که چنین طرح هایی تنها با اقدام بهزیستی، نتیجه ای نخواهد داشت. در حال حاضر، شهرداری ها برای مناسب سازی، بهزیستی را بیشتر یاری می کنند و اگر سازمانی مانند صدا و سیما نیز همراه شود، مناسب سازی، با جدیت بیشتری پیش خواهد رفت.

چرایی یک تفاوت

کارشناس مناسب سازی سازمان بهزیستی استان تهران، در مورد عملکرد کمیته مناسب سازی شهرستان های استان تهران گفت: با توجه به نوع همکاری که ادارات، فرمانداری ها و شهرداری های مختلف با بهزیستی دارند، عملکرد کمیته مناسب سازی هر شهرستانی متفاوت است. فلاحی افزود: فرمانداری بعضی از شهرستان ها مانند کرج، به خوبی با این موضوع آشنا هستند و همراه با بهزیستی وارد مراحل اجرایی شده اند، اما عملکرد بعضی از شهرستان ها به علت عدم تعامل ادارات با بهزیستی، بسیار ضعیف بوده است. وی ادامه داد: کرج به عنوان یک شهرستان سابقه خوبی در زمینه مناسب سازی دارد، مسوولان شهرستان آشنایی لازم را با موضوع دارند و ضرورت اجرای آن را احساس می کنند.

فلاحی با اشاره به عملکرد بهزیستی شهرستان رباط کریم گفت: رباط کریم در شرایطی است که نیاز به پیگیری و مکاتبات زیادی دارد و هنوز مسوولان ادارات آن با مناسب سازی آشنا نیستند. وی افزود: باید مسوولان توجه شوند که وظیفه ی قانونی شان است که در این خصوص با بهزیستی همکاری کنند، البته با پیگیری هایی که از طرف استانداری تهران در حال انجام است، به

زمینه با ادارات و مراکز وابسته انجام داده است، همچنین منازل ۱۴ خانواده تحت پوشش با اعتبار بیش از ۵۰ میلیون ریال در سال گذشته مناسب سازی شده است.

درخواست از ارگان ها برای معرفی پروژه های در دست احداث برای تامین استانداردهای مناسب سازی، از دیگر اقدامات کمیته مناسب سازی شهریار بوده است.

دماوند

در این شهرستان نیز همانند دیگر شهرستان های استان تهران فعالیت هایی صورت گرفته است که از مهمترین آنها می توان به تجهیز شدن ۲۱ موسسه و اداره ی دولتی به سطح شیب دار اشاره کرد. نکته ی قابل توجه، وجود مسجد جامع شهرستان دماوند در بین مراکز است که به رمپ مجهز شده اند، چنین اتفاقی با وجود نیاز بالایی که جامعه ی معلول برای حضور در اماکن مذهبی و مساجد دارند، بسیار به ندرت صورت می گیرد.

اسلامشهر

مسوولان بهزیستی در این شهرستان در تلاشند تا نسبت به مناسب سازی مکان هایی که معلولان بیشتر با آنها در ارتباط هستند (مانند فروشگاه اتکا)، اقدامات لازم انجام شود. همچنین با هزینه بیش از ۳۰ میلیون ریال منزل مسکونی ۹ معلول مناسب سازی شده است. مراکز بهزیستی نیز به صورت کامل با نصب رمپ و بالابر، برای معلولان قابل استفاده شده اند.

ورامین

این شهرستان در روند تسهیل سازی شرایط زندگی برای معلولان با مشکلاتی روبرو بوده و این طرح در ورامین به کندی در حال اجراست. دو دستگاه آسانسور در محل ستاد و مرکز شهید باهنر برای معلولان تعبیه شده که به علت کمبود اعتبارات، هنوز راه اندازی نشده است، البته همسطح سازی پیاده روها در خیابان های اصلی این شهرستان انجام شده است.

رباط کریم

کارشناس مناسب سازی شهرستان رباط کریم در مورد فعالیت های این شهرستان گفت: مکاتباتی با فرمانداری شهرستان صورت گرفته تا سایر ادارات را به انجام مناسب سازی موظف کنند، اما تاکنون هیچ جوابیه ای ارسال نشده است. حمید رضا جعفری افزود: مسوولان اداره های شهرستان رباط کریم کمترین همکاری را با کمیته مناسب سازی دارند. با این وجود ساختمان اداره بهزیستی شهرستان رباط کریم و مراکز آن به صورت کامل مناسب سازی شده است.

شمیرانات

کارشناسان بهزیستی شهرستان شمیرانات از سال ۸۶ بیش از ۴۰ اداره ی دولتی و اماکن عمومی را مورد بازدید قرار داده اند و وضعیت مناسب سازی این مکان ها را ارزیابی کرده اند و تا ابتدای سال ۸۷، با همکاری فرمانداری تعدادی از این مکان ها از جمله ساختمان فرمانداری شهرستان شمیرانات مناسب سازی شده است. در همین زمینه از سال ۸۸ کمیته ی مناسب سازی شمیرانات، بخشی از مراکز دولتی و غیر دولتی تحت نظارت بهزیستی را مناسب سازی کرده است.

در ارتباط با مناسب سازی منزل مسکونی معلولان نیز فعالیت هایی صورت گرفته و ۲۸ واحد مسکونی برای معلولان به صورت

بهزیستی استان تهران در بین استان های کشور عملکرد قابل قبولی را در زمینه مناسب سازی داشته است. شاید اهمیت شهر تهران به عنوان پایتخت، زمینه این توجه ویژه را فراهم کرده است تا مناسب سازی این شهر الگویی برای سایر شهرهای کشور باشد.

کمیته مناسب سازی بهزیستی استان تهران با تعیین کارشناسانی در ۱۳ شهرستان، مناسب سازی را به خارج از شهر تهران هم کشاند، هر چند که با توجه به گستردگی خدمات بهزیستی و کمبود نیروی انسانی در ادارات شهرستان ها، مناسب سازی به کندی پیش می رود. آنچه می آید گزارش مختصری از روند مناسب سازی در این شهرستان ها است.

کرج

کرج از شهرستان هایی است که فعالیت های زیادی در زمینه ی مناسب سازی انجام داده است. کمیته ی مناسب سازی کرج، از سال ۸۱ توسط حوزه ی معاونت توانبخشی این شهرستان تشکیل شده است. در این شهرستان هزار و ۷۰۰ نقطه برای مناسب سازی شناسایی و جلسات متعددی در این مورد برگزار شده است. این کمیته همچنین دفترچه هایی که مربوط به استانداردهای پیاده رو می باشد را با همکاری معاونت فنی و عمرانی شهرداری کرج، تهیه و برای ادارات شهرستان ارسال کرده است.

برگزاری کارگاه آموزشی مدیریت شهری با رویکرد مناسب سازی، برای مدیران سازمان ها و ادارات این شهرستان از تلاش های دیگر این کمیته در مرداد ماه سال ۸۸ بوده است، این کارگاه با هدف آگاه سازی و پررنگ نمودن موضوع مناسب سازی برگزار شد.

مناسب سازی اداره ی کل پست و شعب سرپرستی بانک های ملی و ملت، درمانگاه های شرکت نفت، بیمارستان های کسری و قائم، مناسب سازی دو پارک تازه تاسیس نرگس (واقع در شاهین ویلسو) و پارک جهان (واقع در جهان شهر) و پیگیری نصب پل

هوایی مکانیزه مجهز به آسانسور و پله برقی در چهار راه طالقانی و تقاطع گلشهر و مهرشهر از جمله فعالیت های کمیته مناسب سازی شهرستان کرج است.

پاکدشت

در شهرستان پاکدشت، نزدیک به سه هزار توانخواه وجود دارد و کمیته مناسب سازی از سال ۸۲ فعالیت خود را آغاز کرده است. از جمله فعالیت هایی این کمیته می توان به مناسب سازی ۳۰ مورد از منازل معلولان ساکن پاکدشت اشاره کرد. مجهز نمودن پل خاتون آباد به بالابر برقی، ایجاد پله برقی در داخل شهر، نصب تلفن عمومی با ارتفاع پایین، مجهز کردن بخشی از ادارات و مراکز خصوصی به رمپ از فعالیت های دیگری است که در این شهرستان صورت گرفته است.

نظر آباد

از جمله اقدامات بهزیستی شهرستان نظر آباد می توان به مکاتباتی که در این زمینه با دستگاه ها و اداره های دولتی داشته اند، اشاره کرد. همچنین مسوولان این کمیته نیز جلساتی را در رابطه با مناسب سازی محیط شهری برگزار کرده اند.

شهریار

کمیته مناسب سازی شهرستان شهریار نیاز سنجی هایی در این

زودی شاهد عملکرد یکسان تمامی شهرستان های استان خواهیم بود.

کارشناس مناسب سازی بهزیستی استان تهران در مورد آموزش کارشناسان شهرستان ها گفت: دوره ی آموزشی یک روزه برای کارشناسان شهرستان ها انجام شده است و براساس دو دستورالعملی که داشته ایم، کارشناسان آموزش های لازم را کسب کرده اند. وی افزود: یکی از دستورالعمل ها توسط ستاد مناسب سازی کشور ارائه و دستورالعمل دوم در خصوص معابر شهری و اماکن عمومی با همکاری بهزیستی استان تهران، شهرداری و سازمان های مردم نهاد، تدوین شده و در اختیار ادارات مختلف نیز قرار گرفته است.

فلاحی در مورد مناسب سازی سازه های قدیم گفت: در مورد سازه های قدیم باید به حداقل ها مانند نصب بالابر یا سرویس بهداشتی کفایت کرد. ، شرایط در ترمینال جنوب به گونه ای است که حتی نصب آسانسور هم مشکل است.

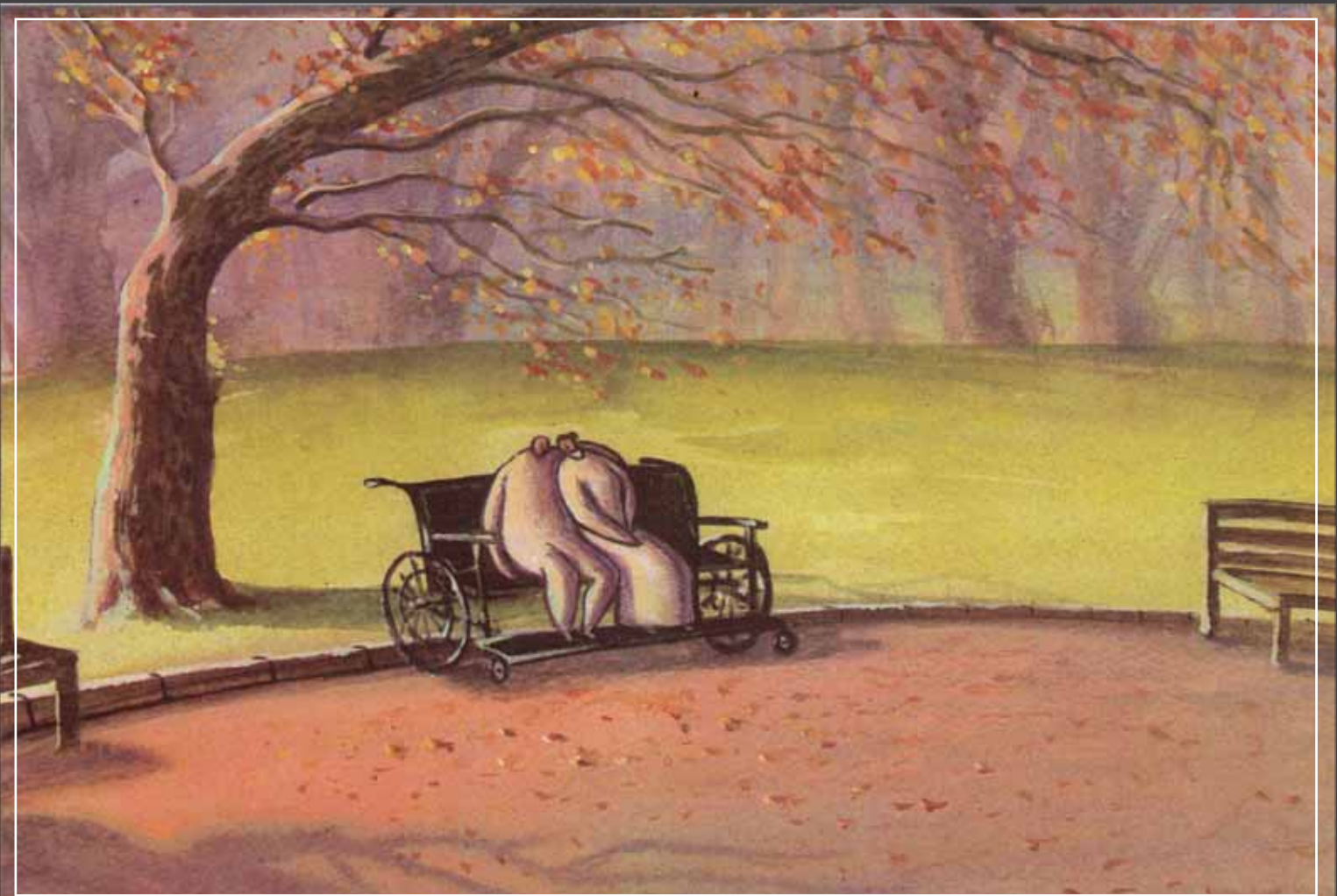
فلاحی در پاسخ به سوال خبرنگار مهرنو در مورد پیشتاز بودن کمیته مناسب سازی شهر تهران گفت: نمیتوان گفت که شهرستان تهران در زمینه مناسب سازی جلوتر از سایر شهرستان ها بوده است و اقدام خاصی در مورد ایجاد سهولت های تردد، در این شهرستان انجام نشده است. البته شهرستان تهران، در خصوص مناسب سازی مراکز بهزیستی و مجتمع ها عملکرد خوبی دارد.

هنر در خدمت معلولان

انجمن علمی و آفرینش های هنری معلولان ایران یکی از مراکز علمی، فرهنگی و هنری ویژه معلولان کشور است، که در نیمه اول سال ۱۳۸۴ توسط جمعی از معلولان متخصص و تعدادی از افراد علاقمند و آگاه به مسائل معلولان، به منظور ایجاد فرصت های برابر با حمایت سازمان بهزیستی کشور تاسیس شد. انجمن با همکاری سازمان بهزیستی کشور، صدا و سیما و جراید، به منظور گردآوری و اشاعه اطلاعات در زمینه های مختلف برای ارتقا سطح علمی و فرهنگی معلولان تشکیلات خود را سازماندهی و شروع به فعالیت نمود.

انجمن علمی و آفرینش های هنری معلولان ایران، پیگیری در زمینه مناسب سازی محیط شهری را به عنوان یکی از اهداف خود عنوان کرده است و با برگزاری دوره های آموزشی مناسب سازی در کشور گام مهمی را برای تحقق استاندارد های مناسب سازی برداشته است. ارائه تازه ترین اصول مناسب سازی در قالب انتشار کتاب و مقاله نیز جزو برنامه های انجمن است. برگزاری نخستین جشنواره هنری کاریکاتور و پوستر با موضوع معلول، معلولیت و مناسب سازی از جمله اقدامات ارزنده این انجمن برای آگاه سازی جامعه محسوب می شود که کتاب آثار برگزیده آن نیز منتشر شده است.

ایده برگزاری جشنواره کاریکاتور و پوستر با موضوع معلولیت و مناسب سازی توسط داریوش مختاری، هنرمند طراح، گرافیکست و مجسمه ساز که خود معلول است در بهار ۸۷ به انجمن علمی و آفرینش های هنری معلولان ایران ارائه شد. پیشنهاد برگزاری جشنواره به سازمان بهزیستی کشور ارائه و در اسفند ماه ۸۷ نخستین جشنواره هنری کاریکاتور و پوستر با موضوع معلول، معلولیت و مناسب سازی برگزار شد. در این جشنواره ۶۹۷ اثر از ۲۷۵ نفر از هنرمندان کشور به دبیرخانه جشنواره ارسال شد و در مجموع ۱۵۰ اثر به نمایشگاه راه یافت.

محمود آزادنیا

سپهیل محمدی

سپهیل محمدی

تاکید بر همکاری نهاد های مختلف برای مناسب سازی

■ سید ناصر نوربخش

شهرداری تهران نخستین و مهمترین نهادی است که برای اجرای گسترده پروژه مناسب سازی برنامه ریزی کرده است، به دنبال مصوبه شورای شهر تهران و تاکید شهردار بر بهسازی معابر عمومی، از چند سال گذشته کار مناسب سازی آغاز شد و امروز شاهد اقداماتی در این زمینه هستیم. آنچه می آید گفتگویی است با مهندس سید مصباح الدین متقی، مدیر کل معماری و ساختمان و قائم مقام ستاد مناسب سازی شهرداری تهران که اقدامات شهرداری را در این زمینه بیان می کند.

ستاد بررسی و در اجرای پروژه لحاظ می شود. درصد عمده ای از اعضای ستاد نیز نمایندگان سازمان های غیردولتی هستند که خود معلول و جانباز بوده و با ویلچر در جلسات شرکت می کنند.

■ **نقدهایی بر پروژه های مناسب سازی وارد شده است، اینکه کار مناسب سازی درست انجام نشده و این ادعا مطرح می شود که مهندسان و طراحان ما دانش مناسب سازی را ندارند، در این زمینه چه کاری انجام داده اید؟**

دستورالعمل های مناسب سازی از حداقل استاندارد برخوردار است، اگر همین دستورالعمل رعایت شود گام بزرگی برداشته ایم. با وجود اینکه با سازمان نظام مهندسی ارتباط داشته ایم و بحث آموزش مهندسان را پیگیری می کنیم اما هنوز بازخورد مناسبی دریافت نشده است و امیدواریم با اعضای جدید سازمان نظام مهندسی، تعامل بهتری داشته باشیم تا در طراحی و اجرای پروژه ها، مهندسان بحث مناسب سازی را با استانداردهای آن به نحو درستی رعایت کنند. البته اجرای هر برنامه ای با درصدی خطا مواجه است و میزان خطاها نیز به نظارت کارفرما بستگی دارد.

■ **در یکی از گفتگوها، شما از معضلات حقوقی مربوط به بحث مناسب سازی صحبت کرده اید، توضیح بیشتری در این زمینه می دهید.**

با اجرای پروژه پیاده رو خیابان ولیعصر متوجه شدیم که با سه معضل اساسی در بحث مناسب سازی مواجه هستیم، اول مشکلی حقوقی است، خیلی از مالکان مغازه ها پله ها را در پیاده رو تعبیه کرده اند، حتی ورودی زیرزمین از پیاده رو گرفته شده است، این تجاوز به حریم عابر پیاده است. وقتی پیمانکار ما در حال تخریب این پله بوده با مقابله مالک و نیروی انتظامی مواجه می شود و ما یک فرآیند حقوقی را شاهد بودیم که مشکل ایجاد می کرد.

بخش دوم، معضل فنی است، در بسیاری از مسیرها طراحی های نامناسب قبلی به حدی بوده که امکان اصلاح آن با امکانات و شرایط موجود فراهم نبوده است و استانداردهای مناسب سازی قابلیت اجرا نداشته اند.

بخش سوم، معضل نداشتن دانش مناسب سازی توسط پیمانکار، مشاور و کارگر است. این سه معضل باعث شد که ما سال گذشته تلاش مضاعفی برای حذف یا کم رنگ کردن این موارد داشته باشیم. بخش حقوقی شهرداری برای رفع معضل حقوقی تلاش می کند، معضل نداشتن دانش با برگزاری دوره های آموزشی در حال اصلاح است و مشکل فنی نیز تا جایی که امکان داشت رفع شد. هم اکنون درصدی از این موانع در حال رفع شدن است و درصدی نیز به صورت کامل رفع شده است.

■ **شهرداری تهران سازمان گسترده ای است برای وحدت رویه بین مناطق و ادارات کل چه اقداماتی انجام داده اید.**

رعایت استانداردهای مناسب سازی می کند. ما از تمامی نهادها و سامانه های حمل و نقل دعوت کرده ایم که در کمیته مناسب سازی حضور پیدا کنند تا دستورالعمل ها اجرا شود و موفقیت هایی نیز در این زمینه داشته ایم که قابل توجه است. اکنون شهرداری مدعی است که سامانه های حمل و نقل آن بالای ۹۰ درصد مناسب سازی شده اند. به کلیه مناطق بخش نامه شده است که تا آخر دی ماه سال جاری، مناسب سازی تمامی بوستان ها، پارک ها و ساختمان های مهم، جزو الزامات مناطق است. این یک تحول و گام مثبتی است که شهرداری انجام می دهد و شاید بتوان گفت که سازمان بهزیستی توانایی انجام آن را ندارد. ما به این شعار اعتقاد داریم که شهر باید برای همه قابلیت استفاده و بهره برداری را داشته باشد.

■ **ضمانت اجرای رعایت و حفظ استانداردهای مناسب سازی چه هستند و چه تضمینی وجود دارد که ساختمانی بعد از اینکه پایان کار را گرفت این استانداردها را حذف نکند؟**

هر چند وقت یک ممیزی توسط شهرداری انجام می شود، بر آن مبنای تغییراتی در ساختمان

شهرداری در هر حال مکانیسم هایی دارد که سایر سازمان ها ندارند، شهرداری است که وظیفه صدور پایان کار و پروانه ساختمانی را بر عهده دارد، لذا یکی از دلایل موفقیت فعالیت های شهرداری در زمینه مناسب سازی این بوده است

ایجاد شود، مالک ملزم به اصلاح خواهد بود، اما این هم جوابگو نیست. رمز موفقیت ما در خصوص جلوگیری از تخلفات، پرن رنگ شدن نقش مردم است، هرگاه اهمیت مناسب سازی برای مردم ثابت شد، خود مردم ناظر اجرای قانون خواهند بود. ضمن اینکه سامانه های دریافت شکایات مردمی به شماره ۱۳۷ و ۱۸۸۸ آماده پذیرش تخلفات مالکان ساختمان هایی است که قوانین را نقض کرده اند.

■ **فعالیت نهادی مانند بهزیستی در بحث مناسب سازی را چگونه ارزیابی می کنید و لزومی به دخالت بهزیستی می بیند؟**

نماینده بهزیستی یکی از اعضای ستاد است، هنر ما باید هم افزایی نیروها باشد، هیچ اشکالی ندارد که بهزیستی با توجه به توانایی های خود بخشی از کار را بر عهده بگیرد تا راندمان کار ارتقا پیدا کند، نهادهای مختلف باید مکمل همدیگر باشند تا برآیند کار مناسب باشد.

■ **در خبرها به نقل از شما شنیده شد که از افراد ویلچری و معلول به عنوان ناظر پروژه های مناسب سازی استفاده می کنید در این زمینه توضیح می دهید؟**

شهرداری برای عینیت بخشیدن به بحث مناسب سازی و پیش قدم شدن معلولان از این افراد استفاده می کند که گزارش های آنها در

پروژه ها، جلسات آموزشی مختلفی داشته ایم و نهایت اینکه الزام کرده ایم که مناسب سازی را در طراحی و اجرای پیاده روهای شهری رعایت کنند.

کمیته اطلاع رسانی و آموزش، تبلیغات خود را انجام داده اما آن گونه که انتظار می رفت بحث مناسب سازی به مردم و مسوولان اطلاع داده نشده است، به موازات اطلاع رسانی، آموزش مدیران و پیمانکاران شهرداری انجام شده و در مجموع فعالیت قابل قبولی از این کمیته به دست آمده است.

در کمیته فنی و اجرایی نیز برنامه ریزی شد که خود اعضای ستاد، ناظر اجرای پروژه ها باشند. در برخی موارد که استانداردهای مناسب سازی رعایت نشده بود کار را متوقف کردیم، معاونت فنی و اجرایی شهرداری نیز به عنوان عضو کمیته، پیگیر کار مناسب سازی است. انجام مکاتبات با ادارات کل، شهرداری ها، و حضور فیزیکی ناظران برای اجرای مطلوب پروژه های مناسب سازی از جمله کارهای این کمیته است. آخرین کمیته نیز کمیته تازه تاسیس هماهنگی است که هماهنگی های لازم را با شورایی ها، صدا و سیما و مدیران انجام می دهد. این کمیته مقدمات تفاهم نامه ای با شورایی ها را فراهم کرده تا بحث آموزش و اطلاع رسانی برای اعضای شورایی محلات انجام شود.

■ **دلیل تاسیس کمیته هماهنگی چه بوده و چه کمبودی در ستاد مناسب سازی داشته اید که این کمیته را ایجاد کردید؟**

بررسی هایی که انجام شد، مشخص کرد که تبلیغات و آموزشی که توسط کمیته اطلاع رسانی انجام می شود پاسخگوی نیاز ما نبوده است، در حالی که به برقراری ارتباط با افراد و ارگان های مختلف نیاز داشتیم و مهمتر اینکه کمیته هماهنگی وظیفه شناسایی نهادهایی که می توانند ستاد را در جهت پیشبرد اهدافش یاری کنند نیز بر عهده دارد.

■ **در بهزیستی کمیته ای به نام مناسب سازی در حال فعالیت است شهرداری نیز ستاد مناسب سازی را فعال کرده است، فکر نمی کنید با نوعی موازی کاری مواجه هستید؟**

شهرداری در هر حال مکانیسم هایی دارد که سایر سازمان ها ندارند، شهرداری است که وظیفه صدور پایان کار و پروانه ساختمانی را بر عهده دارد، لذا یکی از دلایل موفقیت فعالیت های شهرداری در زمینه مناسب سازی این بوده است که ما به تمامی مناطق اطلاع کرده ایم که اگر در طراحی ساختمانی موضوع مناسب سازی رعایت نشده باشد، پروانه صادر نشود. همچنین به شهرداری ها اعلام شده، اگر مناسب سازی در ساختمانی اجرا نشده باشد، نیز پایان کار داده نشود. حتی ساختمان های قدیمی را مجبور به مناسب سازی کرده ایم، این رمز موفقیت شهرداری است که باید در اجرای مناسب سازی دخالت کند و سازمان های دیگر هم می توانند با توجه به امکانات خود کارهایی را انجام دهند. کمیسیون ماده ۱۰۰ شهرداری نیز قوانینی دارد که مالک ساختمان را ملزم به

■ **آقای مهندس اگر امکان دارد تاریخچه مختصری از ورود شهرداری به بحث مناسب سازی را بیان کنید.**

ضمن آرزوی سلامتی برای خوانندگان این نشریه و امیدوارم که خدمتگزار خوبی برای شهروندان و به خصوص معلولان عزیز باشیم. شورای محترم شهر تهران در سال ۸۵ تشکیل ستاد مناسب سازی را با اعضای مشخص آن تصویب کرد، شهردار محترم تهران نیز براساس این مصوبه دستورات لازم را در ابتدا به معاونت عمرانی ابلاغ کردند و پس از آن اجرای دستورالعمل به معاونت شهرسازی واگذار شد. ستاد مناسب سازی شهرداری تهران چهار کمیته دارد، کمیته شهرسازی و حقوقی، کمیته فنی و اجرایی، کمیته اطلاع رسانی، فرهنگی و آموزشی و کمیته ای که تازه تشکیل شده است، تحت عنوان هماهنگی، که فعالیت های مربوط به مناسب سازی را پیگیری می کنند، هر کمیته نیز شرح وظایف خاص خود را دارد.

■ **این کمیته ها چه وظایفی بر عهده دارند؟**

بر مبنای شرح وظایف، هر کمیته ای فعالیت خود را زیر نظر ستاد مناسب سازی انجام می دهد. کمیته شهرسازی و معماری، فعالیت یک ساله دارد و از آنجا که نماینده سازمان مسکن و شهرسازی نیز در این کمیته حضور دارد توانسته است بسیاری از کاستی های قوانین مناسب سازی را برطرف کند. این کمیته با استناد به آیین نامه ها و مقررات داخلی و بین المللی، ضوابط کلی مناسب سازی را استخراج و به کلیه مناطق ابلاغ کرده است، لازم به ذکر است که یکی از شاخص های امتیازبندی مناطق، رعایت دستورالعمل مناسب سازی است و به همین علت شما اجرای مناسب سازی را در پروژه پیاده روهای شهر تهران شاهد هستید. البته به علت وسعت کار و جدید بودن موضوع مناسب سازی، آن گونه که ما انتظار داشته ایم مناسب سازی صورت نگرفته است اما در مقایسه با سال های گذشته، بیش از آنچه که انتظار می رفت مناسب سازی انجام شده است. اکنون شهرداری تهران با هدف نهادینه کردن مناسب سازی در بین شهروندان فعالیت می کند، به تعبیر بهتر با ۲۷۴ شورایی محلات، مشاوران، پیمانکاران و ناظران این

مناسب سازی، نقص در قانون یا اجرا؟

سپهر ناصری

ماده ۱۲: سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف است، هر هفته حداقل دو ساعت از برنامه های خود را در زمان مناسب، به برنامه های سازمان بهزیستی کشور و آشنایی مردم با توانمندی های معلولان اختصاص دهد.

ماده ۱۵: روسای سازمان های بهزیستی استان ها مجازند در جلسات شورای برنامه ریزی و توسعه استان و گروه های کاری آن به عنوان عضو شرکت کنند.

کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت

نخستین کنوانسیون هزاره سوم میلادی، با عنوان «کنوانسیون حقوق معلولان»، سال ۲۰۰۶ میلادی در مجمع عمومی سازمان ملل متحد تصویب شد. جمهوری اسلامی ایران در ۱۳ آذر ماه سال ۸۷ با تصویب مجلس شورای اسلامی به طور رسمی به این کنوانسیون پیوست.

ماده ۱: هدف این کنوانسیون، ارتقا، حمایت و تضمین بهره مندی برابر و کامل افراد دارای معلولیت از کلیه حقوق بشر و آزادی های بنیادین و ارتقا احترام نسبت به منزلت ذاتی آنها است.

ماده ۸: آگاه سازی

۱- دولت های عضو متعهد می شوند تدابیر فوری، موثر و مناسب را در موارد زیر اتخاذ نمایند:

(الف) افزایش آگاهی در تمامی جامعه، از جمله در سطح خانواده در مورد افراد دارای معلولیت و ترویج احترام و منزلت آنها

(ب) مبارزه با اقدامات کلیشه ای، جانبدارانه و مضر، در ارتباط با افراد دارای معلولیت

ماده ۹: دسترسی

۱- دولت های عضو برای توانا سازی افراد دارای معلولیت، جهت مستقل زندگی کردن و مشارکت کامل در تمامی جنبه های زندگی، تدابیر مناسبی را به منظور تضمین دسترسی آنها بر مبنای برابر با سایرین به محیط فیزیکی، ترابری، اطلاعات و ارتباطات، اتخاذ خواهند نمود.

ماده ۲۰: تحرک شخصی

دولت های عضو، جهت تضمین تحرک شخصی افراد دارای معلولیت با بالاترین استقلال ممکن، تدابیر موثری را از جمله در موارد زیر اتخاذ خواهند کرد:

(الف) تسهیل تحرک شخصی افراد دارای معلولیت به شیوه و در زمان مورد نظر آنها و با هزینه مناسب

(ب) تسهیل دسترسی افراد دارای معلولیت به کمک ها، وسایل، فناوری های کمکی و انواع مساعدت

(پ) ارائه آموزش در مورد مهارت های حرکتی به افراد دارای معلولیت و به کارکنان متخصصی که با آنها کار می کنند

(ت) ترغیب نهادهایی که کمک ها، وسایل و فناوری های حرکتی را تولید می نمایند، به منظور مد نظر قرار دادن تمامی جنبه های حرکتی افراد دارای معلولیت

مصوبه شورای شهر تهران در خصوص مناسب سازی فضاهای شهری برای جانبازان و معلولان جسمی و حرکتی

به منظور اجرایی نمودن مفاد قانون جامع حمایت از حقوق معلولان، مصوب مجلس شورای اسلامی به تاریخ ۸۳/۳/۶ و با استناد به مصوبه ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری به تاریخ ۶۸/۳/۸ برای افراد معلول جسمی و حرکتی و آیین نامه اجرایی بند (ج) ماده یکصد و نود و سوم قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و در اجرای مفاد ماده پنجاه و پنجم قانون شهرداری، شهرداری تهران موظف است از تاریخ ابلاغ این مصوبه حداکثر ظرف مدت دو سال نسبت به انجام موارد ذیل اقدامات لازم را انجام دهد.

الف - آماده سازی و مناسب سازی معابر عمومی و نصب نشانه ها و علائم فیزیکی لازم، با اولویت میدین و معابر اصلی و نزدیک به تقاطع ها

د - رعایت کلیه ضوابط مندرج در آیین نامه اجرایی بند (ج) ماده یکصد و نود و سوم قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در ساختمان ها، اماکن عمومی، خصوصی و نیز بخش های توسعه شهری، معابر عمومی و ...

ه - اطلاع رسانی و فرهنگ سازی مناسب از طریق هماهنگی با سایر دستگاه های اجرایی ذیربط، به ویژه سازمان بهزیستی، از طریق دستورالعمل مشخص

از شرایط معلول و توانمندی های آنها آگاهی یابند. اجرای این ماده پیش نیاز هر نوع برنامه ریزی برای معلولان است و در بحث مناسب سازی نیز همراهی مردم بسیار ضروری است، ضعف فعلی جامعه ما، عدم آشنایی با حقوق معلولان است و باید نوع نگاه به معلول را در جامعه اصلاح کرد. سایر مواد کنوانسیون نیز بحث مناسب سازی را مطرح کرده اند و از دولت ها خواسته اند که زمینه حضور معلولان را در جامعه فراهم کنند. مواد تبصره های کنوانسیون از آنچه که در قانون جامع آمده است، کامل تر بوده و جزئیات بیشتری را مطرح کرده و برای مناسب سازی تمامی الزام های ممکن را برشمرده است.

مصوبه شورای شهر تهران نیز تا حدودی به صورت عینی الزامات مناسب سازی را بیان کرده است. آنچه که در مورد این مصوبه ضروری است، انجام درست و استاندارد دستورات آن است که به نظر می رسد ضعف هایی در نحوه اجرای مناسب سازی در سطح شهر تهران دیده می شود، هرچند که شهرداری نیز به دنبال تحقق استاندارد هاست.

طرح: حمید رضا حکاکی فرد

نکته ضروری که برای تسریع در روند مناسب سازی پیشنهاد می شود، دخالت سازمان های مردم نهاد برای پیگیری قوانین فراموش شده است. هرچند انجمن های فعال در این زمینه وجود دارد که به دنبال تشکیل شورای معلولان نیز هستند، اما کثرت این تشکل ها بسیار ضروری است. همانطور که بسیاری از حقوق معلولان با پیگیری های خود معلولان اجرایی شد، مناسب سازی نیز تلاش این نهاد ها را می طلبد.

آنچه می آید برخی از مواد و تبصره های قوانین و آیین نامه های موجود مربوط به مناسب سازی است، باز خوانی این قوانین و آشنایی با آنها اولین شرط برای پیگیری اجرای آن است.

قانون جامع حمایت از حقوق معلولان

ماده ۲: کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها، موسسات، شرکت های دولتی و نهادهای عمومی و انقلابی موظفند، در طراحی، تولید و احداث ساختمان ها، اماکن عمومی، معابر و وسایل خدماتی، به نحوی عمل نمایند که امکان دسترسی و بهره مندی از آنها، برای معلولان همچون افراد عادی فراهم باشد.

تبصره ۱: وزارتخانه ها، سازمان ها، موسسات، شرکت های دولتی، نهادهای عمومی و انقلابی موظفند جهت دسترسی و بهره مندی معلولان، ساختمان ها و اماکن عمومی، ورزشی، تفریحی، معابر و وسایل خدماتی موجود را در چهارچوب بودجه های مصوب سالانه خود مناسب سازی نمایند.

تبصره ۲: شهرداری ها موظفند از صدور پروانه احداث و یا پایان کار برای آن تعداد از ساختمان ها، اماکن عمومی و معابری که استانداردهای تخصصی مربوط به معلولان را رعایت نکرده باشند، خودداری نمایند.

تبصره ۳: سازمان بهزیستی کشور، مجاز است بر امر مناسب سازی ساختمان ها، اماکن دولتی و عمومی دستگاه های مذکور در ماده فوق، نظارت و گزارش اقدامات آنها را درخواست نماید.

قانون گریزی ایرانیان از دیر باز یک معضل اساسی اجتماعی بوده است هر چند که در بسیاری مواقع گمان می رفت که ضعف قوانین یا نبود قانونی جامع در موردی خاص، زمینه بی نظمی را فراهم می کند، اما امروزه به تعبیر بسیاری از جامعه شناسان و کارشناسان مسائل فرهنگی، صرف تصویب قانون، الزامی برای ایجاد نظم نخواهد بود. به نظر می رسد که تلاش برای اجرای قوانین باید بیشتر از پیگیری تصویب یک قانون باشد، فرایندی که نیازمند برنامه ریزی فرهنگی، برای یک دوره طولانی است و از طرفی استفاده از قوه قهریه و نیروی ضمانتی قوی، برای اجرای قانون در کوتاه مدت ضروری می نماید. برنامه ریزی فرهنگی برای تغییر این خصلت ناپسند ایرانیان را نهاد های فرهنگی و اجتماعی جامعه می توانند به شکل علمی انجام دهند، اما راه حل دوم، که نتایج آن در کوتاه مدت مشهود خواهد بود، نیازمند پیگیری نهاد هایی است که بیشتر از همه ذی نفع در اجرای یک قانون هستند. وجود نهاد های قوی دولتی و غیر دولتی که با مکانیسم های مختلف بتوانند زمینه اجرای قوانین را فراهم کنند، در شرایط فعلی جامعه ما پیشنهاد می شود در این بین، سازمان های مردم نهاد، به علت داشتن اساس مردمی و عدم وابستگی به دولت از امتیاز بیشتری برخوردارند.

قوانین مربوط به حقوق معلولان جزو همان قوانینی هستند که با وجود تصویب در نهادهای قانون گذار، مورد بی توجهی قرار گرفته است، عدم اجرای مواد قانون جامع حمایت از حقوق معلولان، که مصوب مجلس شورای اسلامی است، بارز ترین مثال برای این ادعاست. رکن اساسی این قانون ماده دو آن است که تمامی وزارتخانه ها، سازمان ها و موسسات دولتی و انقلابی را موظف می کند، امکان دسترسی و بهره مندی معلولان را از امکانات عمومی، همچون افراد عادی فراهم کنند.

سیزده آذر ماه سال گذشته نیز کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید تا خلا قوانین، در حوزه امور معلولان تا حد زیادی رفع شود. پس از تصویب این قانون، سازمان های دولتی و غیر دولتی معلولان ضروری دیدند که دیگر چندان به دنبال تصویب قانون جدید نباشند و پیگیری اجرای قوانین موجود را مهمترین برنامه کاری خود عنوان کنند. تصویب قانون جامع حمایت از حقوق معلولان در سال ۸۳ و ابلاغ آن به نهاد های مربوط، نقطه عطفی در پیگیری حقوق معلولان بود اما تاکنون اجرای این قانون، به صورت کامل محقق نشده است. ماده دو قانون جامع، به صورت مستقیم به بحث مناسب سازی محیط برای معلولان اشاره کرده و توضیحات لازم در تبصره های آن به صورت کامل ارائه شده است. نکته مهم اینکه سایر مواد موجود در قانون جامع تا حدودی به اجرای ماده دو بستگی دارد چرا که زمانی معلولان می توانند از امکانات ورزشی، تفریحی، آموزشی و وسایل حمل و نقل عمومی استفاده کنند، که حداقل مناسب سازی محیط، برای ورود فرد معلول به جامعه فراهم شده باشد.

ماده ۱۲ قانون جامع، از جهتی، مکانیسم دفاعی معلولان تلقی می شود، به گونه ای که انجمن ها و نهاد های مدافع حقوق معلولان می توانند با استفاده از تبلیغات در رسانه ملی زمینه اجرای مواد موجود در این قانون را فراهم کنند. لازم به ذکر است که بسیاری از کارشناسان و فعالان حوزه مناسب سازی به اطلاع رسانی عمومی و فرهنگ سازی در این زمینه اعتقاد دارند و یکی از دلایل کندی روند مناسب سازی را عدم همراهی مردم بر می شمارند.

این قانون به مدیران بهزیستی استان ها امکان حضور در جلسات تصمیم گیری را داده و بهتر است مدیران، برای اعمال فشار از بالا و رایزنی های مختلف، زمینه دخالت سازمان ها را در اجرای مواد این قانون، به خصوص بحث مناسب سازی فراهم کنند. این در حالی است که اجرای بخش عمده ای از فرآیند مناسب سازی به مشارکت نهاد های دولتی نیاز دارد و بهزیستی می تواند تنها به عنوان ناظر و پیگیری کننده موضوع مناسب سازی، اقدامات لازم را انجام دهد. تاکید بر مناسب سازی در برنامه ریزی های استانی و دخالت دادن معلولان در این فرآیند، اهمیت زیادی دارد.

کنوانسیون حقوق معلولان نیز موادی دارد که اجرای آن باید مورد توجه ویژه متولیان مناسب سازی قرار گیرد، ماده هشت کنوانسیون بر آگاه سازی مردم تاکید داشته واز دولت ها می خواهد که منزلت معلول را حفظ کنند، ضمن اینکه مردم باید

دیگران چه کرده اند؟

تهیه و تنظیم: محسن ناصری، مرصیه سادات انوری

کشورهای مختلفی در گوشه و کنار جهان هستند که برای حقوق شهروندان معلول و ناتوان جسمی خود ارزش زیادی قائل بوده و حداکثر تلاش خود را به منظور رضایتمندی بیشتر آن ها انجام می دهند.

برخی از این کوشش ها مشابه و برخی نیز متفاوت اند. در این گزارش سعی شده است تا بعضی از کارهای صورت گرفته در این زمینه، به صورت مختصر آورده شود. با بررسی مناسب سازی های انجام شده در کشورهای پیشرفته، خواهیم دید که بیشتر اقدامات صورت گرفته برای مناسب سازی محیط های شهری به منظور رفاه و امنیت بیشتر معلولان بوده است و بسیاری از آن ها نیز با هزینه ای اندک قابلیت الگو برداری را خواهند داشت، هر چند در بعضی موارد، مسوولان و دستگاه های دولتی این کشورها متحمل هزینه های بسیاری شده اند که این نیز، نشان از اهمیت حقوق معلولان در این کشورها دارد.

مناسب سازی حمل و نقل عمومی بخش مهمی از حقوق معلولان را در بر می گیرد، در هواپیماهای جدید اروپا صندلی مخصوصی ساخته شده است که قابلیت حمل مسافر از زمین تا داخل هواپیما را دارد.

تولید خودروی مناسب سازی شده مخصوص معلولان نیز از ابتکارات برخی کشورها همچون انگلیس است. در این ماشین صندلی راننده قابلیت ویلچر شدن را هم دارد. همچنین درب ها به صورت سطح شیب دار ساخته شده اند و استفاده از آن برای معلول به راحتی ممکن شده است. ساخت خودروهای مناسب برای معلولان در کشور انگلستان سابقه طولانی دارد و کمپانی های خودرو سازی امروزه به دنبال تکمیل خدمات این اتومبیل ها هستند

پرکردن اوقات فراغت با تفریح و گردش در پارک ها از جمله نیازهای اساسی تمامی انسان ها است. رفع این نیاز در افراد عادی و سالم، راحت و بی دغدغه است اما برای اشخاص معلول چه طور؟ به نظر می رسد که معلولان حتی نیاز بیشتری به تفریح داشته باشند. یک راهکار خوب که در یکی از شهرهای انگلستان توسط انجمن حمایت از معلولان انجام می شود، برگزاری اردوی تفریحی و فراهم کردن امکانات سرگرمی مخصوص این افراد است. در این اردو ها همه ی اشخاص ویلچر نشین هستند و وسایل و محیط به گونه ای آماده شده است که معلولان محدودیتی در استفاده از آن ها نداشته باشند. گردش در فضای سبز و مزارع محل تفریح با ویلچر های اتوماتیک، تفریح با مینی اتومبیل های ویلچر مانند ویلچر مخصوص اسکی روی آب، لذتی که شاید معلولان تصور تجربه ی آن را محال بدانند از جمله شیوه های پرکردن اوقات فراغت برای معلولان است. عکس های موجود به خوبی گویای این امر هستند

در پارک ها و اماکن تفریحی توالت ها به گونه ای طراحی شده اند که قابل استفاده ی معلولین نیز باشند، همچنین در این اماکن وسایل بازی مخصوص بچه های معلول نصب شده است. در اماکن مرتفع، راهی ویلچر رو در کنار پله ها وجود دارد و این در تمامی پارک های انگلستان دیده می شود.

در بسیاری از شهرهای انگلستان تابلوهای راهنمایی برای معلولان نصب شده است. از جمله، محل عبور اختصاصی ویلچر، پارکینگ اختصاصی و...، برای رفت و آمد راحت تر در درون شهر، نه تنها پیاده روهای اختصاصی برای ویلچر طراحی شده، حتی پارکینگ های مخصوصی نیز برای معلولان در نظر گرفته اند.

در شهرهای بولدر و سانتا کروز آمریکا شرکت هایی تاسیس شده اند که در طول شبانه روز آماده ی خدمت رسانی به معلولان هستند. این شرکت ها در واقع با یک تماس تلفنی می توانند معلولان را در شهر جایجا کرده، برای وی خرید کنند و یا کارهای او را در منزل انجام دهند.

شهر و معلولان

در همایش اروپایی «شهر و معلولان» که در روز های ۲۳ و ۲۴ مارس ۱۹۹۵ در شهر بارسلونا اسپانیا برگزار شد، شهر های شرکت کننده تعهداتی را به شرح زیر امضا کردند:

- (۱) مقام و شان هر شخصی، صرف نظر از نوع جنسیت، سن، مذهب، قابلیت ها و شرایط جسمانی، بسته به ذات و اصل انسان بودن اوست.
- (۲) نقص و ناتوانی بر اساس قوانین بین المللی مربوط به معلولان، مساله ای است که باید برای کل جامعه مهم باشد نه تنها برای اشخاص معلول و خانواده هایشان.
- (۳) ناتوانی، به خاطر بر هم کنش متقابل بین مهارت های فردی و شرایط محیطی، یک مفهوم پویا است، بنابراین وظیفه ی اجتماع و سازمان های آن در برابر معلولان، گسترش شرایط مساعد برای پیشرفت شخص و از بین بردن موانع رشد است.
- (۴) شهر باید به عنوان یک سازمان اجتماعی مشترک، از فرهنگ های مختلف سراسر دنیا استفاده کند تا بتواند خودش را با توانایی ها و منابع لازم برای توسعه ی فرصت های برابر برای ساکنان تجهیز کند.
- (۵) تفاوت بین شهروندان سالم و معلول، مساله ی نادرستی است و ضروری است که این تبعیض از بین برود و همه ی شهروندان، چه سالم و چه معلول، به میزان مساوی بتوانند از امکانات و حقوق خود بهره ببرند و در واقع شهر ها و سازمان های اجتماعی، مسوول مستقیم این وضعیت هستند و عدم رعایت این امر مشکلات زیادی برای قشر معلول پیش می آورد.

زندگی، شبیه دیگران!

افرادی که معلولیت ذهنی و جسمی دارند، اغلب از حقوق انسانی و طبیعی خود محروم هستند، در صورتی که معلولان نیز همانند هر شخص دیگری باید به طور مساوی از حقوق بشر گونه ی خود استفاده کنند. آن ها حق دارند در اجتماع حضور داشته باشند و از حضورشان لذت ببرند نه اینکه از حضور در جامعه که جزو حقوق طبیعی شان است، واهمه داشته باشند.

در قوانین مربوط به معلولان در کشور انگلستان، دولت موظف است، امکانات تحصیلی، رفاهی، خدماتی و عاطفی را برای شهروندان معلول در نظر بگیرد. این کشور در سال های ۱۹۹۴-۱۹۹۶ قانونی به تصویب رساند که بر اساس آن، هر سازمان که بیش از ۱۹ نفر استخدامی داشته باشد، موظف است که سه درصد از استخدامی ها را به معلولان اختصاص دهد. این قانون تا سال ۱۹۵۰ به خوبی اجرا شد اما در سال های ۱۹۶۰-۱۹۷۰ بسیاری از شرکت ها آن را نادیده گرفتند و دولت مجدد به بررسی و پیگیری این امر پرداخت.

DRC یا همان کمیسیون دفاع از حقوق معلولان در مجلس انگلیس به تصویب رسید و از آوریل ۲۰۰۰ شروع به کار کرد. این کمیسیون ۱۵ عضو دارد که از این ۱۵ عضو، ۱۱ نفر آن معلول هستند. این کمیسیون راه حل هایی به منظور کاهش تبعیض نسبت به معلولان را در جامعه پیشنهاد می دهد. مهیا کردن سرویس دهی خوب، آموزش و تحصیل مناسب و در نهایت پیگیری مناسب سازی سرویس حمل و نقل عمومی به منظور استفاده این اشخاص، جزو وظایف این سازمان است.

مناسب سازی سرویس حمل و نقل عمومی و شهری در سال ۱۹۹۲ توسط انجمن دفاع از حقوق معلولان در قانون تبعیض ناتوانی تنظیم شد و در ۲۳ اکتبر ۲۰۰۲ به مرحله ی اجرا رسید.

زمان زیادی از سال ۱۹۹۲ نمی گذرد که جزئیات قانون تبعیض ناتوانی مشخص شده است، این قانون تبعیض موجود در جامعه نسبت به استخدام معلولان را ممنوع کرده است.

مناسب سازی اماکن برای معلولان

در عصر ها و جوامع مختلف، افراد زیادی بوده اند که از معلولیت رنج می برده اند. اما شاید مدت زیادی نیست که جوامع مدرن امروزی، حقوق معلولان را به رسمیت می شناسند و به آن ها هم حق استفاده از امکانات را می دهند و حتی هزینه های بیشتری صرف می کنند تا معلولان هم بتوانند زندگی شاد و راحتی داشته باشند. در این میان، کشور های توسعه یافته و ثروتمند توجه بیشتری به این مساله داشته اند و اقدامات گوناگونی در این زمینه انجام داده اند چرا که از نظر آن ها

یک فرد کم توان جسمی یا ذهنی باید همچون بقیه ی افراد جامعه از آموزش، سرگرمی و تفریحات بهره ببرد. به عقیده ی آنان تمامی امکانات باید به گونه ای طراحی شود که معلولان نیز قادر به استفاده از آن ها باشند. این کار نه تنها باعث شاد شدن افراد می شود بلکه گاهی باعث کشف استعداد های پنهان و مفید هم خواهد شد. شاید بتوان گفت که بزرگترین مشکل ویلچر سواران، امکان پله دار است. بالا رفتن از پله با

ویلچر حتی با کمک فرد دیگر هم بسیار سخت و خطرناک است. هر چند در اکثر نقاط جهان، در محیط های عمومی و پر رفت و آمد، این مشکل حل شده است، اما در کشور های مدرن تر مانند انگلستان سعی کرده اند تا راحتی کامل را برای این شهروندان مهیا کنند. آن ها مسیر ورود ویلچر به ساختمان را در طراحی ها در نظر می گیرند و حتی در برخی از شهر ها، ادارات دولتی را موظف می کنند تا مسیر های مناسب ویلچر رو برای ساختمان بسازند و همچنین از آسانسور یا بالابر های مخصوص و ایمن برای جابجایی معلولان در بین طبقات استفاده می کنند.

عروسک های معلول توسط هنرمندان فرانسوی ساخته شده است تا کودکان ضمن آشنایی با انواع معلولیت حضور معلولان را در جامعه طبیعی تلقی کنند.

چه عاملی باعث رفاه معلولان در کشور های پیشرفته شده است؟

درست است که اکثر طرح های حمایتی برای معلولان توسط دولت ها و مسوولان شهری در کشور های توسعه یافته انجام می شود و آن ها نیز به خاطر انجام این کار ها، مانور های تبلیغاتی زیادی می دهند و نیز گاهی هزینه های زیادی صرف می کنند، اما شاید عامل مهم تری که در ایجاد این رفاه و امکانات تاثیر گذار باشد، وجود یک مشاور همیشگی است که همراه دولت و شهرداری ها حرکت می کند و به آنها پیشنهاد های سودمندی در این زمینه ارائه می کند، عاملی که همراه معلولان نیز هست و آنها را از حقوق خود باخبر می کند، نهادی که برنامه های مفید را شروع می کند تا مسوولان آن را ادامه دهند. این عامل، انجمن های غیر دولتی حمایتی هستند و اگر این انجمن ها نبودند، سرمایه های دولتی در این بخش هزینه نمی شد و کسی پیگیر رفاه معلولان نبود.

کارت پارک ویلچر از دیگر اقدامات جالب صورت گرفته در این کشور است که تنها معلولان که دارای این کارت هستند امکان استفاده از این پارکینگ را خواهند داشت، این اقدام جالب از سواستفاده های احتمالی جلوگیری می کند!

این طرح گوشی موبایل برای افراد نابینا داده شده است. به جای صفحه نمایشگر لمسی، فقط یک صفحه سفید دارد که نقاطی از آن برجسته می شود و به حروف بریل با کاربر ارتباط برقرار می کند. اگر این تلفن به تولید انبوه برسد، کمک بزرگی به نابینایان خواهد کرد.

■ گفتگو: محسن ناصری

دفاع همه جانبه از حقوق انسان ها

داشته ایم. جلسات زیادی نیز با شهرداری تهران، فرمانداری شیراز، تبریز، آستان قدس رضوی گذاشتیم تا بحث مناسب سازی برای معلولان بهتر و سریع تر پیش برود.

■ وضعیت فعلی اجرای مناسب سازی را در تهران و شهرستان ها چگونه ارزیابی می کنید و چه پیشنهادی برای تسریع در روند مناسب سازی دارید؟

با وجود اینکه مناسب سازی یک کار بسیار پرهزینه، فرسایشی و سخت است، اما معلولان از روند فعلی آن راضی نیستند. بهتر است به جای مناسب سازی، از عادی سازی صحبت کنیم چرا که یک شهروند معلول هم مانند دیگران مالیات و عوارض می دهد پس حق دارد از همه ی امکانات استفاده کند. در حالی که بسیاری از امکانات مانند خطوط BRT، مترو، کیوسک های تلفن و امکانات عمومی برای معلولان قابل استفاده نیست. جالب است بدانید که در ضلع شرقی میدان ونک که چند توالیت نصب شده، یکی از آن ها برای معلولان مناسب سازی شده است، اما عرض درب آن از عرض ویلچر کمتر است و معلول نمی تواند از آن استفاده کند. این یعنی اینکه نگاه ما، یک نگاه مهندسی نیست بلکه نگاهی برای رفع مسوولیت است و با این دیدگاه، کاری از پیش نخواهد رفت.

■ ظاهراً شما هم معتقدید که مناسب سازی، بیشتر یک ظاهر سازی بوده است؟

بله، به عنوان مثال ورودی ایستگاه و بعضی از اتوبوس های BRT مناسب سازی شده اند، اما بعضی از ایستگاه ها با پل هوایی به خیابان وصل می شوند که استفاده از آن برای معلول ممکن نیست.

■ به نظر می رسد که فقط شهرداری برای مناسب سازی اقدام کرده و دیگر ادارات کاری انجام نداده اند، این مورد را پیگیری کرده اید؟

در ماده دو قانون جامع حمایت از حقوق معلولان سازمان هایی مانند وزارت کشور، وزارت مسکن، سازمان بهزیستی، شهرداری و دیگر سازمان ها موظف به انجام و پیگیری مناسب سازی شده اند، اما به خاطر عدم وجود یک نهاد نظارتی که بتواند فعالیت های مختلف را سازمان دهد، کار مناسب سازی کند انجام می شود ما هم به همین دلیل پیشنهاد تشکیل شورای عالی معلولان را مطرح کرده ایم، به گونه ای که این شورا با قدرت اجرایی و دستوری که دارد، بتواند سازمان ها را مجبور به انجام مناسب سازی کند. همانطور که می بینید، باجه های بانکی ما قابل استفاده برای معلولان نیست و این در حالی است که بانک ها میلیارد ها تومان خرج زیبا سازی می کنند اما درصد اندکی از آن را برای مناسب سازی صرف نمی کنند. بنابراین بدون وجود نهادی با اختیار و قدرت زیاد، این طرح اجرایی نیست.

■ فکر نمی کنید که بهزیستی بتواند این نقش الزام کننده را بر عهده بگیرد؟

هرگز، بهزیستی توان قانونی لازم را ندارد، بهزیستی نمی تواند برای شهرداری در رابطه با مناسب سازی الزامی ایجاد کند و حتی بهزیستی عنوان می کند که چون سازمان دولتی است نمی تواند از سازمان های دولتی شکایت کند.

■ به عنوان آخرین سؤال بگویید که شما به عنوان شخصی که در زمینه ی حقوقی پیگیر مسائل معلولان بوده اید، چرا قوانین در کشور تصویب می شود اما برای اجرا با مشکل مواجه می شوند؟

اول اینکه مدیر واحدی برای پیگیری اجرای قانون وجود ندارد (همان بحث لزوم ایجاد شورای عالی)، مساله ی دوم بودجه است و سوم، من فکر می کنم بهزیستی به عنوان یک سازمان متولی، در انتقال مشکلات معلولان به دولت کوتاهی می کند و مشکلات معلولان بیش از آن چیزی است که بهزیستی پیگیری کرده است. به عنوان مثال، دولت برای سربازان که حداقل یک میلیون نفر در سال جمعیت دارند ماهیانه حقوق ۲۰۰ هزار تومان در ماه را تصویب کرده است در حالی که معلولان مستمری بگیر فقط ۲۴۰ هزار نفر هستند و ماهیانه فقط ۳۲ هزار تومان دریافت می کنند که این مبلغ برای دو روز آن ها کافی نیست. مساله اینجاست که پیگیری کننده ی حقوق سربازان به خوبی عمل کرده و با استدلال های خوب و نفوذ زیاد توانسته برای یک میلیون نفر، حقوق ۲۰۰ هزار تومانی بگیرد، در صورتی که اگر برای معلولان چنین افراد و نهاد هایی باشند که پیگیر مشکلاتشان باشد حقوق آن ها همان ۳۲ هزار تومان باقی نخواهد ماند!

و در این زمینه موفق هم بوده ایم. تا حدی که در برخی از مصاحبه ها برای معلولان، رییس جمهور هم وارد قضیه شده و در صدد رفع مشکلات برآمده است.

اطلاع رسانی از طریق رسانه ها، پیگیری مداوم، نامه نگاری و تشکیل گروه های ویژه برای پیگیری مطالبات، جزو برنامه های ماست. در نهایت هم یکی از روش ها، شکایت است، یعنی اینکه ما از دستگاه هایی که حاضر نیستند حقوق معلولان را بپردازند به دادگاه شکایت می کنیم.

■ بحثی که در مطبوعات هم زیاد پیگیری شد، تاسیس شورای عالی معلولان بود که شما نیز پیگیر آن بودید، آیا این شورا تصویب شد؟

بنده پیشنهاد تشکیل شورای عالی معلولان را به رییس جمهور دادم و با اینکه قول پیگیری داده شده بود، به خاطر مخالفت وزیر وقت، کاری انجام نشد. اما از آنجا که رییس جمهور در آن زمان هم موافق این مساله بود، به شما قول می دهم، که در دولت دهم این کار انجام شود.

در قانون جامع حمایت از حقوق معلولان ۱۸ دستگاه متولی امور معلولان هستند که بیشتر آن ها به وظایف خود عمل نمی کنند. قانون گذار هم هیچ دستگاهی را برای پیگیری و الزام دیگر دستگاه ها مسوول نکرده است. سازمان بهزیستی نیز قدرت اعمال فشار به آن ها را ندارد

■ هدف از تشکیل این شورا و برنامه ی کاری آن چیست؟

در قانون جامع حمایت از حقوق معلولان ۱۸ دستگاه متولی امور معلولان هستند که بیشتر آن ها به وظایف خود عمل نمی کنند. قانون گذار هم هیچ دستگاهی را برای پیگیری و الزام دیگر دستگاه ها مسوول نکرده است، سازمان بهزیستی نیز قدرت اعمال فشار به آن ها را ندارد. شورای عالی معلولان می تواند پیگیر این مسائل باشد، دستگاه های خطای را شناسایی و با آن ها برخورد کند تا مسوولیت هایشان را انجام دهند و در مجموع هر چه سریع تر قانون جامع حمایت از معلولان اجرایی شود.

■ انجمن شما بیشتر پیگیر تصویب قوانین مربوط به حقوق معلولان بوده است، در حالی که در کشور ما بسیاری از قوانین وجود دارد اما ضمانت اجرایی نیست، مثال آن هم قانون جامع است که در سال ۸۳ تصویب شد اما هنوز به صورت کامل اجرا نشده است.

خط مشی فعلی انجمن، دیگر تصویب قانون نیست، بلکه اصلاح و اجرای قوانین تصویب شده را پیگیری می کنیم. قوانین قبلی ایراداتی دارد که در نشست هایی که با وکلایمان داشتیم و برگزاری کارگروه های مختلف با همکاری دولت و سازمان بهزیستی، سعی در اصلاح آن داریم، از سوی دیگر به دنبال اجرای مصوبات قبلی هستیم. اجرای قانون جامع، روندی است که به صورت آرام حرکت می کند و با چانه زنی، انتقاد و پیگیری مستمر پیش می رود.

■ ماده ی دو قانون جامع، بحث مناسب سازی را مطرح می کند که موضوع ویژه نامه ی ما هم هست، برای پیگیری مناسب سازی محیط شهری چه کار هایی انجام داده اید؟

بیشترین اعتراض انجمن در یک سال و نیم گذشته، این بوده که چرا ماده ی دو قانون جامع حمایت از معلولان که دلالت بر مناسب سازی داشته، اجرا نمی شود و چرا وزارت رفاه و سازمان بهزیستی که موظف اند سالی یک بار گزارش در این زمینه ارائه دهند، کار خود را انجام نمی دهند. در همین مدت بیشترین مصاحبه را با مطبوعات

پیگیری حقوق معلولان را با نام انجمن دفاع از حقوق معلولان ایران می شناسند، انجمنی که یکی از بزرگترین سازمان های غیر دولتی معلولان با ۴۰ هزار عضو است. این انجمن با اعمال فشار های قانونی بر مراجع دولتی تاکنون بسیاری از جنبه های فراموش شده حقوق معلولان را پیگیری کرده است آنچه می آید گفتگوی کوتاهی است با علی همت محمود نژاد، مدیر عامل انجمن، تا با فعالیت های آنها بیشتر آشنا شویم.

■ شما بارها عنوان کرده اید که به منظور دفاع از حقوق مادی و معنوی معلولان فعالیت می کنید، حال به عنوان اولین سوال، چه مکانیسمی را برای دفاع از حقوق معلولان برگزیده اید؟

برقراری ارتباط با مجلس شورای اسلامی، دولت و نهاد هایی که به نوعی در ارتباط با خدمات رسانی به معلولان هستند، مهمترین ابزار ما برای دفاع از حقوق معلولان است. باید تاکید کنم که دفاع از حقوق معلولان در حقیقت دفاع همه جانبه از حقوق انسان هاست، ما نه تنها از اشخاصی که در حال حاضر معلول هستند دفاع می کنیم بلکه حتی سعی می کنیم، از افراد غیر معلولی که معلولیت هر لحظه در کمین آن هاست نیز دفاع کنیم.

مناسب سازی اماکن و معابر، بیان کردن مشکلات مربوط به معلولان، اجرای قانون جامع حمایت از حقوق معلولان و پیگیری کنوانسیون حمایت از حقوق معلولان در دولت و مجلس شورای اسلامی، همه ی این ها مواردی هستند که ما برای دفاع از معلولان در نظر می گیریم. حتی با ارائه ی یک مقاله در روزنامه، با انجام یک مصاحبه در مطبوعات و رسانه ها به دنبال اهداف خود هستیم.

■ آیا ارتباط شما با دولت و مجلس فایده ای داشته است؟ به عبارت بهتر، دولت و مجلس همکاری های لازم را با انجمن داشته اند؟

بله، بی فایده نبوده، شاید بشود گفت بیشتر حقوقی که از معلولان پیگیری شده، در اثر تعاملاتی بوده که انجمن با سازمان بهزیستی، دولت و مجلس برقرار کرده است، به عنوان مثال ما در سال ۸۵ در دیدار با رییس جمهور پیشنهاد ساخت مسکن برای معلولان را مطرح کردیم که در همان زمان هشت هزار و ۷۲۳ واحد مسکونی به معلولان کل کشور تعلق گرفت، در سال گذشته نیز در دیدار با رییس جمهور، سه هزار و ۴۲۷ واحد مسکونی به معلولان اختصاص داده شد، همه ی این فعالیت ها عملکرد موفق ما را در دفاع از حقوق معلولان نشان می دهد.

در حال حاضر انجمن دفاع از حقوق معلولان از آموزش و پرورش به خاطر عدم رعایت بند الف ماده ۲۷ کنوانسیون حمایت از حقوق معلولان شکایت کرده است، در این بند عنوان شده است که هیچ ممانعتی برای استخدام معلولان نباید باشد، اما آموزش و پرورش با عدم رعایت این بند، سلامت جسمی را ملاک استخدام قرار می دهد.

انجمن دفاع از حقوق معلولان بود که برای اولین بار کنوانسیون را در ۲۰ تیر سال ۸۶ در وزارت امور خارجه به جریان انداخت و در آذر ماه سال ۸۷ نیز انجمن با مذاکراتی که با نمایندگان داشت، کنوانسیون را بدون حتی یک رای مخالف به تصویب رساند.

بر اساس ماده ی هفت قانون جامع حمایت از حقوق معلولان، ۶۰ درصد از اپراتوری های مخابرات باید به معلولان جسمی - حرکتی و نابینایان اختصاص داده شود، ما از شرکت مخابرات نیز به دادگاه شکایت کرده ایم و پیگیری های لازم را انجام داده ایم تا این ماده نیز عملی شود. با شرکت هواپیمایی نیز همین مشکل را داشتیم که خوشبختانه هم اکنون با ارائه کد ده رقمی سازمان بهزیستی، تسهیلات ویژه ای برای معلولان در مسافرت با هواپیما برقرار شده است، هیچ یک از مدیران بهزیستی اطلاع ندارند که چگونه بلیط هواپیما برای معلولان نیم بها شد، ما این قضیه را پیگیری و رسمی کردیم و هم اکنون از طریق بهزیستی نیز در حال انجام است.

■ اجازه بدهید به سوال اول برگردم، شما اشاره کردید که مطبوعات یکی از مکانیسم های شما برای دفاع از حقوق معلولان است، آیا مطبوعات را در پیشبرد اهدافتان موثر می دانید؟

من فکر می کنم که بسیاری از کارهای ما را رسانه ها انجام می دهند، در واقع اگر اطلاع رسانی انجام نشود و اگر مطبوعات نبودند، حرکت ما بسیار کند و نامحسوس می بود. وقتی که رسانه ها با ما همراه شوند، بهتر می توانیم حرفمان را به گوش مسوولین برسانیم

تاملاتی در باب معلولیت

حسین شیخ‌رضایی (انجمن باور)

زیستی به نوعی قضاوت و داوری نیز نیازمندیم. قضاوتی که به ما می‌گوید کدام کارکرد برای نوع بشر طبیعی و کدام کارکرد، غیر طبیعی است. به عبارت دیگر، علاوه بر زیست‌شناسی به یک نظام ارزیابی هم نیاز داریم. و همین جا است که مدل طبی عینیت و علمیت خود را از دست می‌دهد. چرا باید فلان میزان دید چشم را خط فاصل افراد نرمال از غیرنرمال گرفت؟ چون اکثریت مردم چنین میزان دیدی دارند؟ به عبارت دیگر، چرا باید افرادی که از اکثریت آماری جامعه متمایزند را غیرنرمال دانست؟

اکنون به سراغ مدل اجتماعی برویم. نکته اصلی در این مدل آن است که میزان کارآیی و بهره‌ای که ما انسان‌ها از اندام و توانایی‌های خود می‌بریم، علاوه بر ویژگی‌های شخصی ما به اجتماعی که در آن زندگی می‌کنیم نیز وابسته است. در نظر بگیرد که فردی دارای سیستم خاصی از حرکت است و امکان بالا رفتن از پله‌ها را ندارد. این فرد در جامعه‌ای که سایر افراد آن برای بالا رفتن از ارتفاع از پله استفاده می‌کنند معلول به حساب می‌آید، اما در جامعه دیگری که افراد از آسانسور یا سطح شیب‌دار استفاده می‌کنند، متمایز از بقیه نخواهد بود. به عبارت دیگر نکته آن است که افراد، دارای طیف وسیعی از توانایی‌های فیزیکی هستند. این که کدام سطح از این توانایی‌ها نرمال به حساب آید و کدام یک نشانه معلولیت باشد توسط اجتماعی که فرد در آن زندگی می‌کند، معلوم می‌شود. فرد نابینا در ایران معلول مطلق است چون هیچ امکانی برای حرکت او در خیابان نیست، اما در کشوری غربی به مدد سگ‌های مخصوص و علائم بریل و سایر امکانات به آن درجه معلول نیست.

اکنون با داشتن چنین نگاهی به معلولیت به سادگی می‌توان نتیجه گرفت که تک تک ما، و در واقع جامعه ما، در این تصمیم که چه کسی معلول و چه کسی نرمال است شریک هستیم، به زبان فنی‌تر، معلولیت نه یک نوع طبیعی، بلکه یک برساخته اجتماعی است. این جا است که تک تک مهندسان، معماران، قانون‌گذاران و افراد عادی تکلیف اخلاقی می‌یابند تا با اتخاذ تصمیماتی، کمترین افراد را در گروه معلولان قرار دهند. معلولیت امری نیست که بدون دخالت ما در طبیعت موجود باشد. ما معلولیت را می‌سازیم، و لذا موظفیم تا آن جا که ممکن است کمترین تعداد افراد را در گروه معلولان قرار دهیم.

پی نوشت: انگیزه این نوشتار، نبود پلکان برقی و آسانسور در برخی ایستگاه‌های متروی تازه تأسیس تهران بود که گروه زیادی از پیر و جوان را به رده معلولان تهرانی افزوده است! جز ابراز تأسف چه می‌توان گفت؟

نرمال جدا می‌کند. به عنوان مثال، زیست‌شناسی به ما می‌گوید که دید انسان نرمال فلان میزان است، آن گاه هر کس که صاحب چنین میزان دیدی باشد، نرمال و هر کس که نباشد معلول خواهد بود. پیش فرض این نگاه به معلولیت آن است که جداسازی معلولان از افراد نرمال، امری کاملاً عینی و فارغ از جنبه‌های اجتماعی است. لذا پزشکان تنها گروه صاحب صلاحیت برای تعیین افراد معلول هستند. به زبان فنی‌تر، معلولیت یک «نوع طبیعی» است و افراد معلول بنابر ملاک‌های عینی که همان ویژگی‌های ذهنی و بدنی آن‌ها است، فارغ از هر گونه بستر و زمینه اجتماعی، در این رده قرار می‌گیرند.

امروزه اجماع عمومی میان نظریه‌پردازان، نفی مدل طبی و روی آوردن به «مدل اجتماعی» است. پیش از پرداختن به این مدل، بد نیست یکی از اشکالات مدل طبی را بررسی کنیم. تعیین خط فاصل برای جدا کردن افراد نرمال از غیرنرمال، تنها از علوم زیستی به دست نمی‌آید. در اینجا علاوه بر واقعیات

بهبودی، به علت کم کاری سازمان‌های دیگر وارد عمل شد

ادامه از صفحه ۲

مناسب سازی هم منظم شرکت نمی‌کرد، با وجود اینکه در این مورد، ما نیاز زیادی به همکاری صدا و سیما داریم و این سازمان موظف است در هفته حداقل دو ساعت از برنامه‌هایش را به معلولان اختصاص دهد. صدا و سیما نه تنها این بخش از قانون جامع را به درستی اجرا نمی‌کند، بلکه از برنامه‌های آن مسائل ضد فرهنگی معلولان نیز پخش می‌شود که این موضوع باعث اعتراض معلولان نیز شده است. به عنوان مثال در برخی از برنامه‌ها از معلولیت به عنوان چاشنی طنز، استفاده می‌کنند و یا اینکه معلولیت را حاصل اعمال بد شخص یا خانواده وی جلوه می‌دهند. صدا و سیما با نقش زیادی که در فرهنگ سازی جامعه دارد، ابتدا باید درک درست و واقعی از معلول ارائه دهد و ساختارهای مناسبی ایجاد کند تا بتواند همه ی مباحث مربوط به این قشر را در معرض نمایش بگذارد. اما باید توجه داشت که از لحاظ اصول، کیفیت و بینش، بررسی دقیقی انجام شود، تا نتیجه ی معکوس ندهد.

به عنوان آخرین سوال، برای تسریع در روند مناسب سازی چه پیشنهادی دارید؟

اول اینکه سازمان بهزیستی نباید موضوع را تمام شده فرض کند، وضعیت فعلی رضایت بخش نیست و حتی باید دقیق تر و به روز تر از همیشه مساله را پیگیری کنیم. همچنین حالا که حساس سازی اداری و عمومی تا حد زیادی انجام شده و بسیاری از نهادها این موضوع را در دستور کار گذاشته اند، باید برای آموزش فنی مناسب سازی برنامه ریزی کنیم، دوم اینکه همچنان فرهنگ سازی را باید ادامه دهیم، با اجرای طرح‌های داخلی و وادار کردن سایر سازمان‌ها مثل صدا و سیما این کار امکان پذیر است. نکته ی سوم ایجاد همگرایی استانی، منطقه‌ای و حتی کشوری است. به صورتی که برنامه‌ها و اجرای آن یکپارچه شود و تناقضات و اختلاف سلیقه‌ها از بین برود. چهارمین پیشنهاد ایجاد یک ساختار جدی تر برای مناسب سازی است. ساختاری که بتواند، بخشنامه‌هایی را به ارگان‌ها ابلاغ کند و تمامی سازمان‌ها را به اجرای دقیق مناسب سازی وادار کند و آخرین پیشنهاد، وجود احساس نیاز همگانی است.

تاکید بر همکاری نهادهای مختلف برای مناسب سازی

ادامه از صفحه ۹

ارائه دستورالعمل، چک‌لیست و برگزاری نشست‌ها، برای دستیابی به یک وحدت رویه است. استانداردهایی به مناطق ابلاغ شده تا از ناهماهنگی‌ها جلوگیری شود و ما به یک درصد نسبی در این مورد رسیده‌ایم و امید داریم که هماهنگی‌ها بیشتر شود.

اگر امکان دارد روند کار برای اجرای یک پروژه مناسب سازی را توضیح دهید؟

با توجه به تصمیمات اخیر، اجرای مناسب سازی به مناطق واگذار خواهد شد، و برای اجرا روند کلی این است که ابتدا مشاور انتخاب می‌شود، بعد پیمانکار آشنا به مناسب سازی با نظارت بخش فنی شهرداری ناحیه و منطقه کار خود را انجام می‌دهد و در صورتی که استانداردهای لازم رعایت شده باشد حقوق پیمانکار پرداخت می‌شود.

پیمانکارهای خاصی برای اجرای مناسب سازی دارید یا ...

مناسب سازی در تمامی محورهای شهر تهران توسط پیمانکاری انجام می‌شود که آموزش‌های لازم را در این زمینه کسب کرده است و طبق ضوابط کار به پیمانکار واگذار می‌شود.

جذب مشارکت‌های مردمی جزو اهداف شهرداری تهران در سالیان اخیر بوده است، آیا شما لزومی به مشارکت شهروندان در بحث مناسب سازی می‌بینید؟

سرمایه عظیم مردمی، هدیه بزرگی است که خداوند به نظام جمهوری اسلامی ایران داده است. اگر بتوانیم از این سرمایه بزرگ بهره بگیریم نشانه یک مدیریت کارآمد است. رمز موفقیت بسیاری از شهرداران در دنیا، بهره‌گیری از توان مردمی در مدیریت شهرها بوده است، اگر در تمامی برنامه‌ها

در گفتگو با رییس انجمن علمی و آفرینش های هنری معلولان ایران مطرح شد:

آموزش، مهمترین راهکار برای بهبود وضع موجود

کرد، بلکه امکان استفاده را برای همه باید فراهم کند. **وضعیت مناسب سازی را در کشور چگونه ارزیابی می کنید، رضایت بخش هست یا نه؟**

روند مناسب سازی در کشور شروع شده اما به علت عدم آگاهی از مساله و ندانستن راه حل آن، مناسب سازی به کندی انجام شده است. خوشبختانه با پیگیری بهیستی و شهرداری، بحث مناسب سازی جدی تر دنبال می شود و با برگزاری کارگاه های آموزشی، تشکیل کمیته ها و اجرای همایش هایی در این زمینه، توجه بیشتری به مناسب سازی شده است. بیشتر پیاده روها بازسازی و مناسب سازی شده اند، اما همچنان به کارهای بیشتری نیاز داریم و مناسب سازی باید با جدیت بیشتری عملی شود. مناسب سازی همت والای مسوولان و یک عظم ملی را می طلبد. یک اداره یا سازمان تنها نمی تواند این بحث را اجرایی کند، بهیستی باید همه سازمان ها و مردم را برای مناسب سازی بسیج کند و این مهمترین وظیفه این سازمان است.

مهمترین مانع برای مناسب سازی را چه می دانید.

بزرگترین مانع برای اجرای مناسب سازی عدم آگاهی و اطلاع از موضوع است. وقتی مهندس طراح و مدیر ما هیچ آشنایی با بحث مناسب سازی ندارند، فایده آن را نمی دانند، چگونه مناسب سازی فضا امکان پذیر می شود. از طرف دیگر وقتی مهندس ما هیچ آشنایی با نحوه درست مناسب سازی ندارد، کار مناسب سازی خود مانع می شود. در بعضی ساختمان ها و معابر کار مناسب سازی بدون در نظر گرفتن حداقل استانداردها انجام شده است.

مانع سوم در نظر نگرفتن ردیف بودجه و عدم استفاده از بودجه ای است که در استانداری ها برای مناسب سازی در نظر گرفته اند. به طور کلی بسترها اگر فراهم شود و این موانع رفع شود کار مناسب سازی در کشور با سرعت بیشتری پیگیری خواهد شد.

در زمینه مناسب سازی نهادهای مختلفی مشغول

فعالیت هستند. به عنوان نمونه کمیته ای به نام مناسب سازی در معاونت توانبخشی بهیستی و ستادی به همین نام در شهرداری تهران فعال است، سوالی که پیش می آید این است که آیا با نوعی موازی کاری بین سازمان ها در رابطه با بحث مناسب سازی مواجه نیستیم؟ هیچ مشکلی نیست، من معتقدم که آنقدر در این زمینه دچار عقب ماندگی هستیم که هر چه موازی کاری باشد اشکالی ندارد، نهایت اینکه منجر به اطلاع رسانی و تبلیغات بیشتر می شود و سرعت بخشیدن به مناسب سازی را به دنبال خواهد داشت، به نظر نمی رسد که اختلالی در کار ایجاد شود.

مناسب سازی های انجام شده از نظر عدم رعایت استانداردها مورد انتقاد قرار می گیرد، سوال اینکه آیا با این ادعا موافق هستید و دوم چه راهکاری برای رسیدن به استانداردهای لازم مناسب سازی پیشنهاد می کنید؟

بله این مشکل هست، در پروژه پیاده رو خیابان ولیعصر این اتفاق افتاد و با پیگیری های مداوم جلو این روند گرفته شد. ستاد مناسب سازی در شهرداری تشکیل شده که به صورت فعال عمل می کند، دوره های آموزشی برگزار می شود و معماران، پیمانکاران، مشاوران و شهرداران مناطق با کلیات مناسب سازی آشنا شدند و خوشبختانه اکنون روند مناسب سازی با استانداردهای لازم پیگیری می شود. اقدام مهم و قابل ذکر ستاد مناسب سازی شهرداری، تعامل با تعدادی از جانبازان و معلولان است به نحوی که سطح شهر منطقه بندی شده و این افراد بازدید لازم را از فضاهای مناسب سازی شده انجام می دهند و به عنوان یک ناظر گزارش های لازم را به ستاد ارسال می کنند.

توجه به استانداردهای مناسب سازی، استفاده از کتاب ها و مقالات علمی در این زمینه، و استفاده از روش های درست مناسب سازی، همراه با نظارت مستمر متولیان برای موفقیت پروژه های مناسب سازی ضروری به نظر می رسد.

آیا توصیه ای برای بهتر شدن روند مناسب سازی دارید؟

تاکیدی می کنم که آموزش مهمترین راهکار برای بهتر شدن وضع موجود است و پس از آن فرهنگ سازی اهمیت زیادی دارد. وقتی فرهنگی را در جامعه ایجاد کنیم و تغییر نگرش مردم را نسبت به معلولان به دست آوریم به موفقیت بزرگی رسیده ایم. باید این تصور که معلول فردی است که هیچ توانایی ندارد و باید در اتاقی محصور باشد را از ذهنیت افراد حذف کنیم، معلول فرد ناتوانی نیست معلولان کسانی هستند که با توجه به محدودیت هایی که دارند توانایی های بسیار بالایی دارند و نمونه های بسیاری از این افراد را ما در جامعه شاهد هستیم. کتاب نوانب و مشاهیر معلول جهان این را ثابت می کند که معلولان ما کارهایی انجام داده اند که افراد سالم آن ناتوان هستند. لذا معلولیت محدودیتی است که با مناسب سازی در هر زمینه ای قابل حذف است.

انجمن علمی و آفرینش های هنری معلولان ایران با نگاه علمی به مسائل معلولان موفقیت های بسیاری را به دست آورده است. این انجمن هم اکنون با شعار، فرصت های برابر در جامعه ای برای همه» مجری دوره های آموزشی مناسب سازی نیز هست. مهندس منصور برجیان، رییس انجمن تعاملات گسترده ای با متولیان مناسب سازی دارد. گفتگوی زیر ما را با مناسب سازی بیشتر آشنا می کند.

آقای مهندس چه تعریفی از مناسب سازی ارائه می دهید؟

مناسب سازی شاهرگ حیاتی برای فعالیت و زندگی مستقل و بدون همراه معلولان است. وقتی ما مناسب سازی را مدنظر نداشته باشیم، معلول برای هر کاری نیاز به همراه دارد و در بسیاری موارد نیز از انجام کارها منصرف می شود. تردد در سطح شهر و حضور معلولان در اجتماع به علت موانع معماری و شهرسازی و عدم امکان رفت و آمد، بسیار کم رنگ است. حمل و نقل عمومی نیز برای معلولان هیچ امکاناتی در نظر نگرفته است.

برای تاکسی سوار شدن بسیاری از تاکسی ها فرد معلول را به علت وقتی که صرف سوار شدنش می شود، جابه جا نمی کنند، بسیاری از تاکسی ها نیز کپسول گاز در صندوق عقب دارند که امکان قرار گرفتن ویلچر نیست. در مورد وسیله شخصی نیز ضمن اینکه خودرو مناسب سازی شده به آسانی تهیه نمی شود، بسیاری نیز امکان خرید آن را ندارند. در نتیجه ما حقوق یک گروه ۱۰ درصدی از جامعه را نادیده گرفته ایم و باید به این حقوق توجه شود، به همین دلیل مناسب سازی را شاهرگ حیاتی می دانم.

اهمیت رسیدگی به بحث مناسب سازی زمانی روشن می شود که جامعه به سمت سالمندی در حرکت است و هر سال بر تعداد افراد سالمند نیز اضافه می شود. سالمند از جهاتی به یک فرد کم توان و یا ناتوان تبدیل می شود که خود نوعی معلولیت است، لذا تنها معلولان از مناسب سازی بهره نمی برند بلکه سایر اقشار جامعه نیز ذی نفع هستند.

طراحان، در بسیاری از کشورهای دنیا اصلی را پذیرفته اند به نام «طراحی همه شمول» یعنی آنچه که طراحی می شود باید برای تمامی افراد با هر شرایطی قابل استفاده باشد. به عنوان مثال اگر تلفنی تولید می شود، باید به گونه ای باشد که فردی که نابیناست بتواند از آن استفاده کند. طراحان و معماران ایرانی نیز باید تا حد امکان شرایط را برای استفاده همه افراد از تولیدات خود فراهم کنند.

جمعیت ناتوان و معلول نسبت به کل جمعیت، اندک هستند مدیران ما نیز در مقابل این ادعا که باید محیط مناسب سازی شود جمعیت اندک را بهانه ای برای عدم مناسب سازی قرار می دهند. شما چه پاسخی دارید؟

این ادعای غلطی است، من مطلبی را مطالعه می کردم که در آلمان مدرسه ای افتتاح می شود و در زمان افتتاح یکی از مدعوین سوالی مطرح می کند که اگر در این مدرسه اتفاقی بیافتد و کسی دچار حادثه شود، این فرد چگونه به طبقات پایین انتقال داده می شود؟ مسوولان وقتی پاسخی برای این سوال نداشتند مراسم افتتاحیه را لغو و مدرسه را تعطیل کردند تا کار مناسب سازی فضا انجام شود. اینجا هنوز هیچ اتفاقی نیافتاده و هیچ موردی که با مشکل مواجه شود، پیدا نشده اما آینده نگری مانع افتتاح مدرسه می شود. اما ما در ایران جمعیتی داریم که نمی توانند از امکانات عمومی استفاده کنند. بحث یک نفر و چند نفر نیست، بلکه باید به حقوق همه شهروندان احترام بگذاریم و شرایط را برای حضور آنها در جامعه فراهم کنیم، مهم نیست که اقلیت هستند یا اکثریت! از طرفی مناسب سازی هزینه چندانی را برای سازنده تحمیل نمی کند، هزینه اضافی جایی باید صرف شود که شما محیط و فضا را می خواهید اصلاح کنید.

نوع نگاه به بحث مناسب سازی اهمیت زیادی دارد. حتی اگر مرکزی یک نفر مراجعه کننده معلول هم در سال نداشته باشد باید شرایط را فراهم کند، وزارتخانه ای ممکن است مراجعه کننده معلول نداشته باشد اما مراجعه کننده سالمند که خواهد داشت، حداقل این است که برای حمل وسایل سنگین توسط افراد سالم باید امکاناتی فراهم باشد و از آسیب رساندن به افراد جلوگیری شود و این خود تحقق شعار پیشگیری بهتر از درمان است.

پاسخ دیگری که به این بهانه می توان داد توجه به بعد دیگر قضیه است، ما تصور می کنیم کم رنگ بودن حضور معلولان در جامعه، به علت عدم تمایل یا اندک بودن آنهاست، در صورتی که باید توجه داشت بسیاری از معلولان به علت اینکه می دانند بستر و زمینه حضور آنها در جامعه فراهم نیست از منازل خود خارج نمی شوند. معلول اگر مطمئن باشد که برای مراجعه به پارک محله با هیچ مشکلی مواجه نخواهد شد، حضور پررنگی در جامعه خواهد داشت. ما باید امکان را فراهم کنیم، معماری همه شمول هرگز به این توجه نمی کند که آیا کسی از این فضا یا کالای تولید شده استفاده خواهد

مناسب سازی همت والای مسوولان و یک عظم ملی را می طلبد. یک اداره یا سازمان تنها نمی تواند این بحث را اجرایی کند، بهیستی باید همه سازمان ها و مردم را برای مناسب سازی بسیج کند و این مهمترین وظیفه این سازمان است

معرفی کتاب

مناسب سازی سیستم حمل و نقل شهری جهت معلولین
 نویسنده: ناصر میقاتی
 ناشر: مرکز مطالعات برنامه ریزی شهری وزارت کشور - ۱۳۷۳
 در این کتاب که گزارش یک تحقیق به سفارش معاونت عمرانی وزارت کشور است، با تاکید بر اینکه وجود وسایل حمل و نقل مناسب، یکی از شرایط اساسی رسیدن هر فرد معلول به هدفهای با ارزش اجتماعی است، با بررسی تجربیات جهانی در زمینه مناسب سازی، راهکارهایی برای بهبود وضعیت حمل و نقل عمومی ایران ارائه می دهد.

ضوابط طراحی و معماری ساختمان های مناسب سالمندان
 ناشر مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن - ۱۳۸۷
 این کتاب افزایش جمعیت سالمندان را در سال های آینده مدنظر قرار داده است و از دولت ها خواسته که ضوابط ویژه ای برای ساخت مسکن لحاظ کنند تا افراد سالمند و معلول مشکلات چندانی نداشته باشند. ارائه دستورالعمل ساخت واحدهای مسکونی، ضوابط عمومی طراحی و استانداردهای مناسب سازی ساختمان های موجود از جمله موارد ذکر شده در این کتاب است که توسط کمیته تخصصی ضوابط طراحی و معماری سالمندان تهیه شده است.

فضای شهری و معلولین

نویسنده: گیسو قائم
 مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن - ۱۳۶۷
 نویسنده، هدف این کتاب را تدوین معیارهای طراحی فضاهای عمومی و خصوصی شهری، به منظور قابل استفاده کردن این فضاها برای معلولان جسمی و حرکتی عنوان کرده است و در آن اطلاعات مربوط به مناسب سازی پیاده روها، پل های ارتباطی، وسایل حمل و نقل عمومی، توقفگاهها و تلفن های عمومی بیان شده است.

ساختمان های آموزشی و معلولین

نویسنده: گیسو قائم
 مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن - ۱۳۷۰
 این کتاب که اصول کلی معماری و طراحی فضاهای آموزشی را بیان کرده است، استانداردهای یک کلاس درس و مجموعه آموزشی را برای استفاده افراد معلول بیان داشته است. با این اعتقاد که افراد معلول نیز با توجه به توانایی و استعداد خود، حق بهره مندی از امکانات آموزشی را دارند.

مناسب سازی در اماکن عمومی و تجاری

ترجمه و تدوین: مهندس منصور برجیان و مهندس بهزاد جغتایی
 ناشر: فون معاصر - ۱۳۸۵
 این کتاب تازه انتشار یافته جدیدترین استانداردهای مناسب سازی را برای دسترسی افراد معلول به اماکن عمومی و تجاری بیان کرده است. مصور بودن و ارائه جزئیات کامل از جمله خصوصیات این کتاب است.

نمونه های مستند از مناسب سازی محیط شهری برای معلولین

ترجمه: مهندس رسول میرهادی
 مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن - ۱۳۶۸
 در این کتاب، به شکل مصور، نمونه ای از فعالیت های دولت آلمان برای مناسب سازی محیط ارائه شده است، تصاویری از وسایل نقلیه، معابر، تاسیسات ورزشی، مراکز آموزشی و سرویس های بهداشتی مناسب سازی شده همراه با ارائه استانداردها از جمله محتویات این کتاب است.

مناسب سازی محیط شهری برای افراد معلول

نویسنده: دکتر زهره عبدی دانشپور
 دانشکده علوم بهزیستی و توانبخشی - ۱۳۸۵
 نویسنده کتاب در رشته معماری و برنامه ریزی شهری تخصص دارد و با درک مسایل معلولان، اصول پیشنهادی مناسب سازی محیط شهری را ترسیم کرده است. ارائه استاندارد های معابر، نورپردازی، رمپ ها، میلان شهری و... از جمله نکات برجسته این کتاب است. نویسنده کتاب آثار دیگری را نیز در این زمینه منتشر کرده است. این کتاب مناسب سازی را به صورت جامع بررسی و اصطلاحات تخصصی آن را نیز بیان کرده است.

تنها

می خواهیم زندگی کنیم

■ صنم کیوانی (انجمن باور)

سال ها از تصویب قانون جامع حمایت از حقوق معلولان می گذرد. روز نامه را ورق می زنی، تیتراژهای زیادی می بینی که توجه ات را جلب می کند که فلان منطقه و فلان خیابان مناسب سازی شده اند و در فلان تالار بزرگ تهران، برای هفته ی معلولان جشن گرفته اند، کف زده اند و شادی کرده اند. به خودت فکر می کنی و همان مشکلات همیشگی!

باید دلت را به چیزی خوش کنی. بیا فکر کن مسوولین پل جوی بزرگ سر کوجه تان یادشان رفته، که خیلی وقت است خراب شده! اصلاً جور دیگری فکر کن، سرشان شلوغ است و مسیّر نا هموار و پر چاله چوله ی دانشگاهت را ندیده اند، یا اصلاً نمی دانند که تو چند فرصت شغلی را به خاطر عدم مناسب سازی ساختمان های اداری از دست داده ای؟!

شاید گذاشتن رمپی کنار پله های سینمای نزدیک خانه تان در اولویت کاریشان نیست!

اینجا دیگر نوبت ماست که بگوییم چقدر همه ی اینها برایمان مهم است و جزو اولویت های زندگی اجتماعی مان محسوب می شود. حالا نوبت ماست تا بگوییم، همین قانون های اجرا نشده هستند که حق یک زندگی مستقل را از ما گرفته اند! بگوییم گاهی چقدر برایمان سخت است، به خاطر همه ی رمپ های گذاشته نشده، همیشه از دیگران کمک بخواهیم! همین عدم اجرای قانون است که باعث می شود در ذهن بعضی آدم ها، معلول انسانی وابسته باشد و در تفکرشان نمی گنجد که معلول هم می تواند درس بخواند، ازدواج کند و کار کند.

کمی تامل کنید! پیدا کردن ارتباط این همه، با عدم اجرای قانون کار سختی نیست.

ما خیلی وقت است کفش های آهنی مان را پوشیده ایم تا از بارها «نه» شنیدن، نا امید نشویم و همچنان پیگیر اجرای قانون هستیم. اما ما هم آدمیم، خسته می شویم، کفش های آهنی پاهایمان را می زند، لا اقل میان این همه، پشتمان به قانون حمایت از حقوق معلولان گرم است. می بینید! چیز زیادی نمی خواهیم، تنها، می خواهیم زندگی کنیم.

ضمیمه خبری نشریه تخصصی سازمان بهزیستی کشور ویژه استان تهران

■ رئیس شورای سیاستگذاری: ظاهر رستمی
 ■ دبیر تحریریه: محمود حق وردی
 ■ مدیر تولید محتوا: سامان عابری
 ■ تحریریه: ناصر نوربخش، سپیده آذربایجانی، علی صدقی
 ■ همکاران این شماره: محسن ناصری، مرضیه سادات انوری، سپهر ناصری، مهران صدقی، انجمن باور و وانجمن آفرینش های هنری معلولان
 ■ طرح روی جلد: عبدالحمید سیامک نژاد
 ■ طراحی و گرافیک: موسسه نقش مهر نگار
 ■ دفتر نشریه: تهران، خیابان ولی عصر (عج) بالاتر از میرداماد، نبش خیابان ظفر، سازمان بهزیستی استان تهران، روابط عمومی، تلفن: ۸۸۷۸۷۲۰۰

email: tehranmehreno@behzisti.ir

weblog: http://tehran.behzisti.ir